

ภาวะสังคมไทย

Social situation and outlook

2
5
6
4

ไตรมาสสาม

ปีที่ 19 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน 2564

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น

ตลาดแรงงานได้รับผลกระทบรุนแรงจากมาตรการเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีความเข้มงวด ส่งผลให้ผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานสูงที่สุดตั้งแต่มี COVID-19

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง

ยังคงต้องเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งอาการหลงเหลือหลังติดเชื้อ COVID-19 หรือ “LONG COVID”

คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้น

ต้องเพิ่มความถี่ในการออกตรวจจุดเสี่ยง ตั้งจุดตรวจสกัด เน้นการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย

อุบัติเหตุจราจรยังคงเพิ่มขึ้น

ต้องปลูกฝังเด็กและเยาวชนตั้งแต่วัยเรียนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนที่ปลอดภัยเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยง

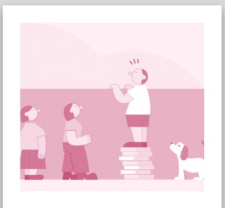
สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

มรดกทางวัฒนธรรม โอกาสของ Soft Power
กับการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย
ประเทศไทยถูกจัดอันดับว่าเป็นประเทศที่ 5 จาก
165 ประเทศ ที่ทรงอิทธิพลด้านวัฒนธรรม
ซึ่งถือว่าประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรม
ที่เข้มแข็ง และเป็นโอกาสที่ดีในการนำไปต่อยอด
ด้วยการใช้ Soft Power ในการขับเคลื่อน ซึ่ง
บทเรียนของเกาหลีใต้ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของไทย
เพื่อยกระดับเศรษฐกิจด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Blockchain กับการเพิ่มประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ Blockchain
ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการจัดการ
ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้สามารถเชื่อมโยงกัน
ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โปร่งใส ลดขั้นตอน
การทำงานที่ไม่จำเป็น และช่วยใน
การดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งต้องมีการเตรียม
ความพร้อมเพื่อรองรับการนำเทคโนโลยีนี้
มาใช้ประโยชน์

การจัดการปัญหาน้ำท่วมในต่างประเทศ :
บทเรียนสำหรับประเทศไทย การเรียนรู้วิธีการ
ป้องกันและแก้ปัญหาน้ำท่วมจากประเทศต่าง ๆ
ชี้ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาจำเป็นต้องกำหนดพื้นที่
ชะลอน้ำ มีระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ
มีการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม รวมถึงระบบแจ้ง
เตือนและการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งหากประเทศไทย
สามารถนำมาประยุกต์ใช้จะทำให้จัดการปัญหา
น้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทความเรื่อง “COVID-19 ภัยต่อสุขภาพ กับความยากจนและความ

สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลมาจาก
มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 แต่ยังมีปัญหาและผลกระทบต่อเรื่องที่ต้อง
ตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อหามาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

อัตราการว่างงาน 	2.25% 	สถานการณ์ COVID-19 ที่มีความรุนแรงในช่วงไตรมาสสาม ปี 2564 ทำให้การจ้างงานปรับตัวลดลงร้อยละ 0.6 การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น โดยมีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 2.25 สูงที่สุดตั้งแต่มีการแพร่ระบาดฯ และชั่วโมงการทำงานหลักลดลงเหลือ 40.2 ชั่วโมง/สัปดาห์จาก 41.1 ชั่วโมง/สัปดาห์ในช่วงเดียวกันของปีก่อน
หนี้สินครัวเรือน 	5.0% 	หนี้สินครัวเรือนขยายตัวร้อยละ 5.0 เพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 4 ติดต่อกันหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 89.3 ต่อ GDP ปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากการขยายตัวของเศรษฐกิจที่เร็วกว่าหนี้สินครัวเรือน ขณะที่คุณภาพสินเชื่อยังคงทรงตัว แต่ต้องเฝ้าระวังหนี้บัตรเครดิตที่มีหนี้เสียเพิ่มขึ้น
สุขภาพและการเจ็บป่วย 	46.1% 	การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ 46.1 แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคปอดอักเสบ และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตซึ่งอาจทำให้การฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น รวมถึงอาการหลงเหลือหลังติดเชื้อ COVID-19 หรือ “LONG COVID”
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ 	2.0% 	การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังลดลงร้อยละ 2.0 แต่ยังคงติดตามผลจากการปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่ที่อาจส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าบุหรี่ยาผิดกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ได้เท่าที่ควร
คดีอาญา 	10.3% 	คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.3 โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 ส่วนคดีชีวิตร่างกายและเพศ ลดลงร้อยละ 14.7 จึงต้องเพิ่มความถี่ในการออกตรวจจุดเสี่ยง ตั้งจุดตรวจสกัด เน้นการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย
อุบัติเหตุจราจร 	24.6% 	อุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 24.6 และมีผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 31.3 อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนยังมีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร จึงควรปลูกฝังวินัยจราจร และสร้างจิตสำนึกในการใช้ถนนที่ปลอดภัยตั้งแต่วัยเด็กเล็ก

1. สถานการณ์ด้านแรงงาน

การจ้างงานลดลงร้อยละ 0.6 และอัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูงสุดตั้งแต่มีการระบาดของ COVID-19 ที่ร้อยละ 2.25 โดยผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และแรงงานอายุน้อยมีการว่างงานสูงสุด ทั้งนี้ ระยะต่อไปต้องติดตามผลจากการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการจ้างงาน และผลกระทบจากอุทกภัยต่อการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม

ไตรมาสสาม ปี 2564 การจ้างงานลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนจากผลกระทบของ COVID-19 ที่มีการระบาดอย่างรุนแรงที่สุด ทำให้รัฐบาลต้องมีมาตรการควบคุมสูงสุดและเข้มงวดใน 29 จังหวัด และพื้นที่ควบคุมสูงสุดอีกจำนวน 37 จังหวัด ภาพรวมผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น 37.7 ล้านคน ลดลงร้อยละ 0.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการลดลงของการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรมร้อยละ 1.3 สาขา

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสาม ปี 2564

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)						การเปลี่ยนแปลง (%YOY)					
	2563			2564			2563			2564		
	Q3	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3	Q3	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3
กำลังแรงงานรวม	38.7	39.1	38.5	38.8	38.8	38.6	2.0	2.9	1.0	1.5	1.6	-0.2
1. ผู้มีงานทำ	37.9	38.3	37.7	37.6	37.8	37.7	1.2	2.2	0.2	0.4	2.0	-0.6
1.1 ภาคเกษตร	12.6	12.4	11.8	11.1	11.7	12.7	-0.1	3.4	-0.1	2.8	2.4	1.0
1.2 นอกภาคเกษตร	25.4	25.9	25.9	26.5	26.1	25.0	1.8	1.6	0.3	-0.6	1.8	-1.3
- อุตสาหกรรมการผลิต	5.8	5.9	6.0	6.1	5.9	5.9	-1.4	-2.4	-2.4	-2.2	-2.2	2.1
- ก่อสร้าง	2.2	2.3	2.2	2.4	2.3	2.0	6.6	9.0	1.9	4.5	5.1	-7.3
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.3	6.3	6.3	6.3	6.1	6.3	4.6	-0.2	0.5	-1.0	-1.4	0.2
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.6	-0.4	2.4	0.7	-0.2	5.4	-9.3
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.4	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4	3.3	5.3	1.9	-0.4	7.1	4.6
- การศึกษา	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.0	1.6	5.8	4.6	-7.5	-3.1	-10.0
- อื่น ๆ	5.8	6.0	6.0	6.3	6.3	6.9	1.3	3.0	1.2	0.9	6.3	18.1
2. จำนวนผู้ว่างงาน*	0.74	0.73	0.65	0.76	0.73	0.87	87.2	95.7	74.4	92.1	-1.8	18.1
อัตราการว่างงาน (%)	1.90	1.86	1.69	1.96	1.89	2.25						
3. กำลังแรงงานรอฤดูกาล	0.1	0.1	0.2	0.4	0.2	0.1	-22.0	-38.1	11.5	10.0	-35.3	5.3
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.2	0.2	0.6	1.1	0.6	0.2						
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอกชน)	44.0	45.3	43.01	42.6	45.0	43.9	-5.49	-2.19	-5.6	-0.08	12.36	-0.2
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (รวม)	41.1	41.9	40.31	39.6	41.1	40.2	-4.3	-1.9	-4.7	-1.8	8.7	-2.1
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.**	0.6	0.6	1.2	1.1	1.0	1.1	137.0	36.4	133.6	17.5	-66.2	75.0
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3	277.1	178.3	252.6	195.7	-51.8	89.9
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.5	0.5	1.1	0.9	0.8	0.8	113.1	19.3	120.8	2.5	-68.5	70.6
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.**	8.1	7.0	8.7	10.1	7.7	8.4	38.0	12.1	25.9	8.5	-26.9	3.7
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.5	0.6	0.5	0.7	0.5	0.8	132.1	117.3	92.5	117.1	-33.3	63.4
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	7.7	6.4	8.2	9.4	7.2	7.7	34.6	7.6	23.3	4.8	-26.4	0.0
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	25.1	26.2	24.3	23.0	25.1	24.1	-6.4	-1.5	-7.0	-3.5	13.5	-3.8
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	5.1	5.8	5.1	5.3	5.5	4.7	-19.8	-5.8	-18.3	-3.3	32.2	-8.4
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง***	0.2	0.2	0.4	0.6	0.4	0.3	77.2	24.8	63.1	40.7	-43.9	65.0
อัตราการว่างงานแฝง (%)	0.5	0.5	1.0	1.6	1.1	0.9						

หมายเหตุ: จำนวนชั่วโมงการทำงานของแรงงานประมวลผลจากชั่วโมงการทำงานในอาชีพหลักของแรงงาน ไม่รวมชั่วโมงการทำงานในอาชีพอื่น

* ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำแต่ได้ทำงาน สหกรณ์หรือการบรรจุนาน และผู้ที่ไม่ได้ทำงานแต่พร้อมจะทำงานในระหว่าง 30 วัน ก่อนวันสัมภาษณ์

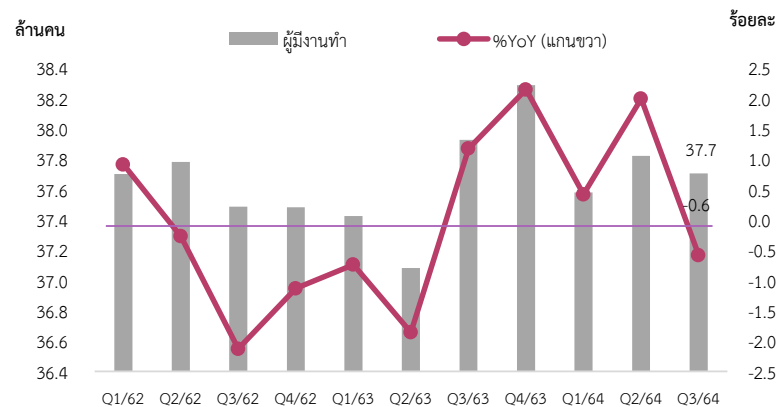
** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

*** ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่มีการจ้างงานลดลงมาก ได้แก่ สาขาก่อสร้าง สาขาโรงแรม/ภัตตาคาร ที่ลดลงถึงร้อยละ 7.3 และ 9.3 ตามลำดับ ตามมาตรการควบคุมการเปิดปิดสถานประกอบการ ทั้งการปิดแคมป์คนงาน และจำกัดการขายอาหาร สำหรับสาขาที่ขยายตัวได้ ประกอบด้วย สาขาการผลิต¹ ขยายส่ง/ขายปลีก และสาขาขนส่ง/เก็บสินค้า ขยายตัวได้ ร้อยละ 2.1 0.2 และ 4.6 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การจ้างงานในภาคเกษตรกรรมยังคงขยายตัวได้ โดยมี การจ้างงาน 12.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.0 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของการเพาะปลูกข้าว

แผนภาพ 1 จำนวนผู้มีงานทำและอัตราการเปลี่ยนแปลง

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

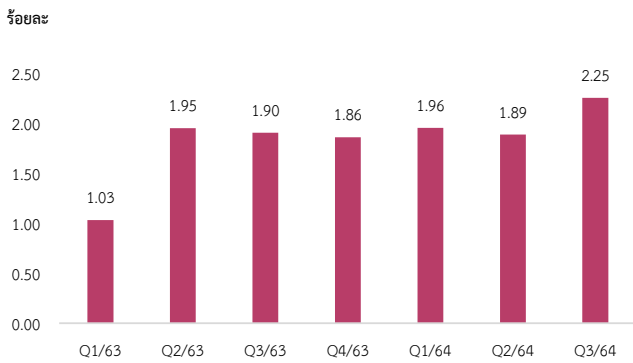
ชั่วโมงการทำงานลดลง โดยในไตรมาสสาม ปี 2564 ชั่วโมงการทำงานหลักของภาคเอกชนอยู่ที่ 43.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ลดลงเล็กน้อยจากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่มีชั่วโมงการทำงานอยู่ที่ 44.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และลดลงจากชั่วโมงการทำงานปกติที่อยู่ระหว่าง 46-47 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อย่างไรก็ตาม มีจำนวนผู้ว่างงานชั่วคราว (ผู้มีงานทำที่ไม่ได้ทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ หรือทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อาทิ ลาหยุด ลาป่วย ถูกพักงาน หรือสถานประกอบการหยุดกิจการชั่วคราว) มีจำนวนถึง 9.0 แสนคน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนที่มีจำนวนเพียง 4.7 แสนคน ทั้งนี้ ในจำนวนผู้ว่างงานชั่วคราว เป็นผู้ที่ไม่ได้รับค่าจ้างถึง 7.8 แสนคน

การว่างงานเพิ่มขึ้นสูงสุดตั้งแต่มีการระบาดของ COVID-19 ผู้ว่างงานในไตรมาสสามปี 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 8.7 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานที่ร้อยละ 2.25 สูงสุดตั้งแต่มีการระบาดของ COVID-19 แต่ยังต่ำกว่าอัตราการว่างงานในช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งที่มีอัตราการว่างงานในปี 2541 สูงถึงร้อยละ 4.37 โดยผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวนทั้งสิ้น 5.8 แสนคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเด็กจบใหม่มีจำนวน 2.9 แสนคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 สะท้อนว่า COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการที่เคยชะลอการเลิกจ้างจะไม่สามารถรับภาระต่อได้จำเป็นต้องเลิกจ้างมากขึ้น และเด็กจบใหม่จะยังไม่มีตำแหน่งรองรับ เพราะผู้ประกอบการยังได้รับผลกระทบและรอดูสถานการณ์จึงชะลอการขยายตำแหน่งงาน ขณะที่สัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตนอยู่ที่ร้อยละ 2.47 ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและช่วงเดียวกันของปีก่อน สอดคล้องกับจำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานรายใหม่ที่มีจำนวน 2.3 แสนคน ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า และช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนเช่นกัน เนื่องจากในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2564 รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ประกอบการและผู้ประกันตนในพื้นที่ควบคุมสูงสุด ประกอบกับสถานประกอบการมีการหยุดกิจการ

¹ สาขาการผลิตที่ขยายตัวได้ อาทิ การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ เครื่องจักรและเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า อุปกรณ์ที่ใช้ในการแพทย์ ยานยนต์ และอุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์และการสื่อสาร

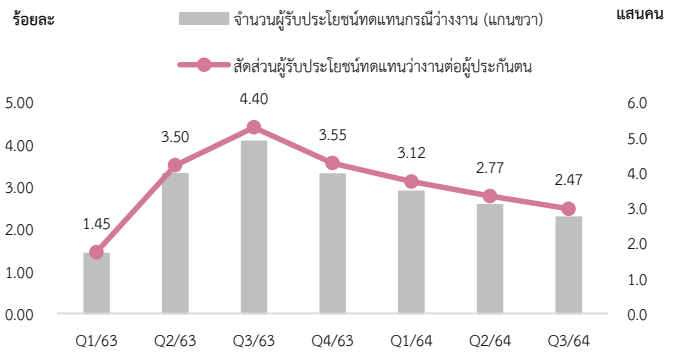
ชั่วคราวด้วยเหตุสุดวิสัยแทนการเลิกจ้าง ซึ่งมีจำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานด้วยเหตุสุดวิสัย 2.1 แสนคน ในเดือนกันยายน 2564 เพิ่มขึ้นจาก 0.9 แสนคน ณ สิ้นไตรมาสก่อน

แผนภาพ 2 อัตราการว่างงาน

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 จำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานและสัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตน

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

เมื่อพิจารณาอัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา พบว่า แรงงานที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการว่างงานสูงสุดที่ร้อยละ 3.63 รองลงมาเป็นระดับปวส.ร้อยละ 3.16 ซึ่งผู้ว่างงานส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปวส. จบในสาขาทั่วไป (บริหารธุรกิจ การตลาด) จึงมีแนวโน้มประสบปัญหาการว่างงานยาวนานขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวได้อย่างจำกัด และคนกลุ่มนี้ที่มีทักษะไม่ต่างกันจึงหางานได้ยากขึ้น ขณะที่ เมื่อพิจารณาอัตราการว่างงานตามช่วงวัย พบว่า แรงงานที่มีอายุ 15-19 ปี มีอัตราการว่างงานสูงสุดร้อยละ 9.74 รองลงมาเป็นอายุ 20-24 ปี มีอัตราการว่างงานร้อยละ 8.35 สะท้อนให้เห็นว่าเด็กจบใหม่ถือเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในระยะถัดไป

1) การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาด และการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยว และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ในเดือนตุลาคมศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เริ่มผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ในหลายพื้นที่ตามจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งจำนวนประชาชนที่ได้รับวัคซีนอย่างน้อย 1 เข็มในปัจจุบันสูงถึงร้อยละ 62.8 และมีประชากรถึงร้อยละ 50.7 ที่ได้รับครบสองเข็ม (ข้อมูล ณ วันที่ 14 พฤศจิกายน 2564) ซึ่งภาพรวมของการผ่อนมาตรการฯ ส่งผลให้ประชาชนมีการเดินทางและมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน การที่รัฐบาลประกาศเปิดประเทศในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาประมาณ 1.1 ล้านคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวได้บ้าง อย่างไรก็ตาม การเปิดประเทศและการผ่อนคลายมาตรการเพื่อเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจยังต้องมีมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้ คือ 1) การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดที่ต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น 2) การหามาตรการช่วยเหลือธุรกิจท่องเที่ยวขนาดเล็กซึ่งอาจไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการเปิดประเทศดังกล่าว 3) การอำนวยความสะดวกในการจ้างงานให้กับภาคการท่องเที่ยวซึ่งอาจมีปัญหาด้านแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานกลุ่มเดิมที่ถูกเลิกจ้างในช่วง COVID-19 มีการเปลี่ยนอาชีพ และ 4) การดำเนินมาตรการอื่นควบคู่กับมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการจ้างงาน โดยเฉพาะ

จากโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายใต้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ฉบับใหม่ ซึ่งต้องเน้นให้เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการ และกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่าย

2) **ผลกระทบของอุทกภัยต่อแรงงานภาคเกษตร และมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร** ช่วงที่ผ่านมา จังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยทั้งสิ้น 33 จังหวัด รวม 225 อำเภอ โดยข้อมูลจากดาวเทียม (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA)) ของช่วงวันที่ 25 ตุลาคม - 2 พฤศจิกายน 2564 พบว่า ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวมากกว่า 1.2 ล้านไร่ ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมขังอยู่นอกจากนี้ยังมีพื้นที่อีกประมาณ 9.5 แสนไร่ อยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม และจะกระทบต่อการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม อีกทั้งยังทำให้ทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหาย ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลมีมาตรการเยียวยาเบื้องต้นจากความเสียหายของผลผลิตทางการเกษตรแล้ว อย่างไรก็ตาม อาจต้องมีมาตรการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการซ่อมแซมบ้านเรือน และเป็นทุนในการทำการเกษตรอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งปัจจุบันเกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ ที่มีประชาชนได้รับผลกระทบมากกว่า 3,246ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2564) ซึ่งอาจต้องมีการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายด้วยเช่นกัน

3) **ภาระค่าครองชีพที่อาจปรับเพิ่มขึ้นจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง** จากที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเริ่มมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้ความต้องการน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากที่ชะลอตัวลงในช่วงการระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้ปัจจุบันราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศปรับเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาคการขนส่งและราคาสินค้าให้ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ว่างงานชั่วคราวที่ไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งมีจำนวนสูงถึง 7.8 แสนคน ทำให้แรงงานกลุ่มนี้มีปัญหาในการดำรงชีพ

4) **การจัดการปัญหาการสูญเสียทักษะจากการว่างงานเป็นเวลานานและการยกระดับทักษะให้กับแรงงาน** จากผลกระทบของ COVID-19 ทำให้แรงงานมีการว่างงานยาวนานขึ้น และธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบไป ทำให้แรงงานต้องมีการพัฒนาทักษะของตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น (รูปแบบการทำงานและเทคโนโลยี) โดยปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา มีการเปิดให้แรงงานสามารถฝึกอบรมพัฒนาทักษะที่ตนเองต้องการได้มากขึ้น ดังนั้น ในระยะถัดไปภาครัฐอาจส่งเสริมให้แรงงานโดยเฉพาะกลุ่มผู้ว่างงานเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะให้เพิ่มขึ้น

5) **การส่งเสริมให้แรงงานที่ประกอบอาชีพอิสระที่ลงทะเบียนเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม เพื่อรับการช่วยเหลือเยียวยาให้เป็นผู้ประกันตนอย่างต่อเนื่อง** จากมาตรการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มแรงงานนอกระบบในช่วงการระบาดที่ผ่านมา ได้เปิดโอกาสให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบลงทะเบียนเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40) ของสำนักงานประกันสังคมเพื่อรับการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐบาล ซึ่งมีแรงงานเกือบ 7 ล้านคนได้สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา 40 ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ 5 กรณี (กรณีประสบอันตรายเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีชราภาพ กรณีเสียชีวิต และกรณีสังเคราะห์บุตร) ดังนั้น กระทรวงแรงงานควรเร่งประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับแรงงานกลุ่มดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ของการเป็นผู้ประกันตนอย่างต่อเนื่อง และหามาตรการจูงใจเพื่อโน้มน้าวแรงงานให้คงสถานะเป็นผู้ประกันตน ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้แรงงานมีหลักประกันที่ดีขึ้นแล้วยังเป็นประโยชน์แก่ภาครัฐในการมีฐานข้อมูลสำหรับการวางแผนหรือการช่วยเหลือเยียวยาแรงงานดังกล่าวได้ในอนาคต

2. หนี้สินครัวเรือน

สถานการณ์หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสสอง ปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 5.0 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 4.7 ของไตรมาสก่อนหน้า ขณะที่สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ปรับลดลงเล็กน้อย จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เร็วกว่าหนี้สินครัวเรือน ด้านคุณภาพสินเชื่อในภาพรวมยังคงทรงตัว แต่ต้องเฝ้าระวังหนี้บัตรเครดิตที่มีหนี้เสียเพิ่มขึ้น

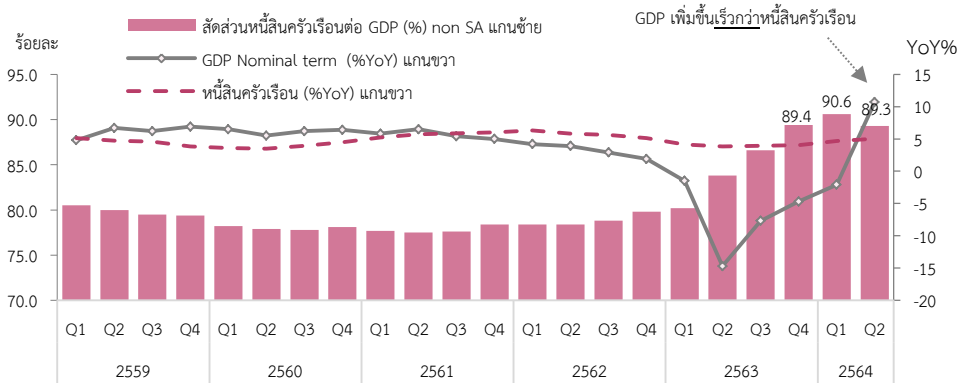
หนี้สินครัวเรือนไตรมาสสอง ปี 2564 ขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ติดต่อกัน โดยไตรมาสสอง ปี 2564 มีมูลค่า 14.27 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 จากร้อยละ 4.7 ในไตรมาสก่อน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 89.3 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ลดลงจากร้อยละ 90.6 ในไตรมาสที่ผ่านมา จากเศรษฐกิจที่ขยายตัวและเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของหนี้สินครัวเรือน อย่างไรก็ตาม หนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ยังคงอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น² พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในอันดับที่ 12 จาก 70 ประเทศทั่วโลก และอยู่ในอันดับ 5 ของเอเชีย

ตาราง 2 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2560	2561	2562				2563				2464	
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน(ล้านล้านบาท)	12.10	12.83	12.97	13.09	13.25	13.49	13.50	13.59	13.77	14.03	14.14	14.27
%YoY	4.5	6.0	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	3.9	4.0	4.7	5.0
สัดส่วนต่อ GDP (%)	78.1	78.4	78.4	78.4	78.8	79.8	80.2	83.8	86.6	89.4	90.6	89.3

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สศช.

แผนภาพ 4 สัดส่วนหนี้สินครัวเรือน ต่อ GDP (ไม่ปรับฤดูกาล)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สศช.

การเพิ่มขึ้นของหนี้สินครัวเรือนเกิดจากการขยายตัวของหนี้สินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ อุปโภคบริโภคส่วนบุคคล และประกอบธุรกิจ โดยสินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ยังคงขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 6.0 โดยเป็นการขยายตัวของสินเชื่อใหม่ในกลุ่มมูลค่าบ้านราคาสูงกว่า 5 ล้านบาท แบ่งเป็นมูลค่ามากกว่า 5 ล้านบาทถึง 9 ล้านบาท ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.7 ต่อไตรมาส และมูลค่าสูงกว่า 9 ล้านบาท ขยายตัวเฉลี่ย 24.0 ต่อไตรมาส (ตั้งแต่ช่วงไตรมาส 1 ปี 2563 ที่เริ่มมีการแพร่ระบาดของ COVID-19)³ ส่วนสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

² ข้อมูลจาก Bank Negara Malaysia และจาก CEIC ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2564

³ ข้อมูลจากบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ส่วนบุคคลอื่นขยายตัวร้อยละ 6.3 ชะลอลงจากร้อยละ 6.5 ในไตรมาสที่ผ่านมา จากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด สะท้อนจากดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนที่ปรับลดลง ประกอบกับครัวเรือนมีความกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่ที่กลับมารุนแรงมากขึ้น และสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจขยายตัวเร่งขึ้นเป็นร้อยละ 7.6 จากร้อยละ 6.0 ในไตรมาสก่อน ขณะที่สินเชื่อเพื่อยานยนต์ชะลอตัวร้อยละ 2.7 จากร้อยละ 2.9 ในไตรมาสก่อนหน้า ตามการหดตัวของยอดจำหน่ายรถยนต์ส่วนบุคคลและรถจักรยานยนต์ที่ร้อยละ 49.6 และ 53.2 ตามลำดับ

ตาราง 3 อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ (ร้อยละ)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2561				2562				2563				2564	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	5.2	5.7	5.8	6.0	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	3.9	4.0	4.7	5.0
เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	6.0	6.2	6.2	6.3	6.6	5.6	5.0	4.7	3.7	4.5	5.1	5.3	6.0	6.0
เพื่อยานยนต์	7.2	9.2	10.4	12.0	12.0	11.1	10.1	7.8	6.2	4.4	4.1	3.3	2.9	2.7
เพื่อการประกอบธุรกิจ ¹	3.4	3.3	3.3	3.2	3.2	2.0	1.8	1.5	1.0	1.9	2.5	3.9	6.0	7.6
เพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	5.6	6.2	6.2	6.2	7.8	8.2	8.1	8.3	6.1	5.3	5.6	5.5	6.5	6.3
- สินเชื่อส่วนบุคคล ²	5.3	5.8	6.0	6.2	7.8	8.2	8.0	8.2	6.5	6.0	6.2	6.5	6.5	6.5
- สินเชื่อบัตรเครดิต	7.8	9.1	8.2	6.4	7.9	8.3	9.2	9.1	2.6	-0.2	0.9	-1.3	6.0	4.4
สินเชื่ออื่นๆ ³	2.6	2.8	2.6	2.3	-0.6	0.1	1.7	1.0	3.1	-0.6	-4.0	-5.4	-7.8	-6.3

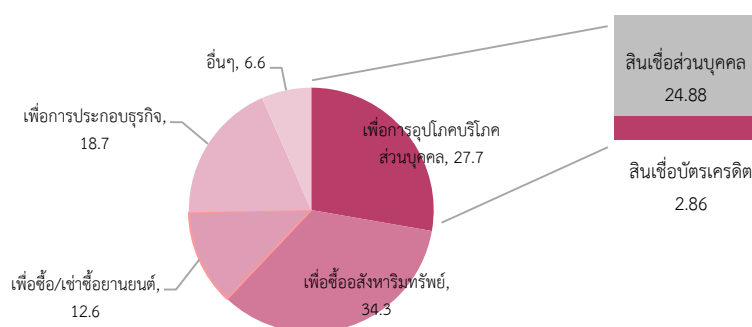
หมายเหตุ : ¹ สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพ และสินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์

² สินเชื่อส่วนบุคคล ประกอบด้วย สินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ

³ สินเชื่ออื่นๆ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 5 โครงสร้างหนี้ครัวเรือนไทย ไตรมาสสอง ปี 2564 (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

คุณภาพสินเชื่อในภาพรวมยังคงทรงตัว แต่ต้องเฝ้าระวังสินเชื่อบัตรเครดิตที่มีหนี้เสียมากขึ้น ในไตรมาสสอง ปี 2564 ยอดคงค้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เพื่อการอุปโภคบริโภคมีมูลค่าเป็น 150,369 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.92 ต่อสินเชื่อรวม ทรงตัวเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสถาบันการเงินมีการดำเนินมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยชะลอการเสื่อมของคุณภาพสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามสินเชื่อบัตรเครดิตอย่างใกล้ชิด เนื่องจากสัดส่วน NPLs

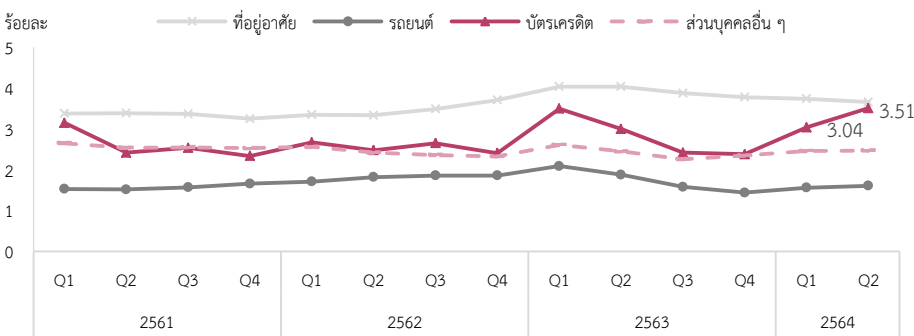
ต่อสินเชื่อรวมมีการปรับเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งเป็นไตรมาสที่สองติดต่อกันจากร้อยละ 3.04 ในไตรมาสก่อนมาเป็นร้อยละ 3.51 และจากสถิติ บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) พบว่า ลูกหนี้ที่มีปัญหาหนี้เสียจากบัตรเครดิต 1 ใน 3 เป็นผู้มีอายุน้อยกว่า 35 ปี

ตาราง 4 หนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2562				2563				2564	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
NPL (พันล้านบาท)	126.4	127.4	133.3	140.6	156.2	152.5	144.3	144.4	148.7	150.4
%YOY	9.0	10.0	12.2	16.7	23.6	19.7	8.3	2.7	-4.8	-1.4
% ต่อสินเชื่อรวม	2.75	2.74	2.81	2.90	3.23	3.12	2.91	2.84	2.92	2.92

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 6 สัดส่วนสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม รายวัตถุประสงค์ (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวโน้มหนี้ครัวเรือน แม้ว่าสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP จะลดลงจากไตรมาสก่อน แต่หนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุจาก 1) เศรษฐกิจยังไม่สามารถขยายตัวได้ในระดับปกติ แม้ว่าทั้งปี 2564 เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวได้ แต่เป็นการขยายตัวจากฐานต่ำ สะท้อนว่ารายได้ครัวเรือนยังคงไม่ฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะกระทบต่อสภาพคล่องของครัวเรือนและความสามารถในการชำระหนี้ 2) ผลกระทบของอุทกภัยที่ทำให้ครัวเรือนต้องก่อหนี้เพื่อนำมาซ่อมแซมบ้านเรือนและเครื่องใช้ที่ได้รับเสียหายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งในปี 2554 ที่ไทยเผชิญปัญหาอุทกภัยอย่างรุนแรง หนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17.8 ในปี 2555 จากในปี 2554 ที่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 7.7 ขณะที่ ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ 1) หนี้เสียโดยเฉพาะบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และหากลูกหนี้ผิดนัดชำระจะต้องเสียดอกเบี้ยปรับในอัตราที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับหนี้ประเภทอื่น 2) การส่งเสริมให้ลูกหนี้เข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือ จากปัจจุบันที่หนี้เสียในภาคครัวเรือนยังอยู่ในระดับสูงแม้ว่าจะมีการดำเนินมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดจากการไม่รับรู้ถึงมาตรการช่วยเหลือจึงควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้ลูกหนี้เข้ามาปรับโครงสร้างหนี้เพื่อลดภาระและเพิ่มสภาพคล่องให้กับลูกหนี้ และ 3) การก่อหนี้นอกระบบเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในรอบครึ่งปี 2564 พบว่า มูลค่าหนี้นอกระบบเพิ่มขึ้นถึง 1.5 เท่าจากปี 2562 โดยมีมูลค่าหนี้นอกระบบรวม 8.5 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีเพียง 5.6 หมื่นล้านบาทเท่านั้น ทั้งนี้ การมีหนี้เสียและการก่อหนี้นอกระบบเพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันครัวเรือนกลุ่มหนึ่งขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงเนื่องจากการขาดแคลนรายได้

3. สุขภาพและการเจ็บป่วย

สถานการณ์ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยปอดอักเสบ มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในฤดูฝน ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังในด้านสุขภาพ คือ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตซึ่งอาจทำให้การฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น รวมทั้งผู้ติดเชื้ออาจมีอาการหลงเหลือหลังติดเชื้อ COVID-19 หรือ “LONG COVID”

ไตรมาสสาม ปี 2564 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จาก 96,480 ราย เหลือ 46,634 ราย หรือลดลงร้อยละ 46.1 เป็นการลดลงในเกือบทุกโรค ยกเว้นโรคปอดอักเสบที่มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.5 จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในฤดูฝนและการติดเชื้อ COVID-19 ขณะที่ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ผู้ป่วยโรคหัด ผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ และผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ลดลง ร้อยละ 93.0 89.2 88.0 และ 73.5 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (หน่วย : ราย)

	2563				2564			%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q3/2564
ปอดอักเสบ	77,549	29,430	35,389	54,035	45,417	27,980	41,215	16.5
ไข้เลือดออก	9,183	18,159	36,187	8,601	2,392	2,657	2,535	-93.0
มือ เท้า ปาก	5,512	1,153	5,003	21,642	12,440	3,540	1,324	-73.5
ไข้หวัดใหญ่	99,365	4,957	8,293	10,987	5,687	2,242	998	-88.0
บิด	679	573	586	396	422	295	199	-66.0
หัด	746	146	194	126	104	59	21	-89.2
ฉีหนู	269	334	526	512	227	241	231	-56.1
ไข้สมองอักเสบ	275	190	266	177	244	144	110	-58.6
อหิวาตกโรค	0	1	2	2	0	1	0	-100.0
ไข้กาฬหลังแอ่น	5	3	2	2	2	3	0	-100.0
พิษสุนัขบ้า	0	2	1	0	0	2	1	0.0
รวม	193,583	54,948	86,449	96,480	66,935	37,128	46,634	-46.1
อัตราต่อประชากรแสนคน	285.6	82.9	130.4	145.5	100.7	55.8	70.1	

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2564

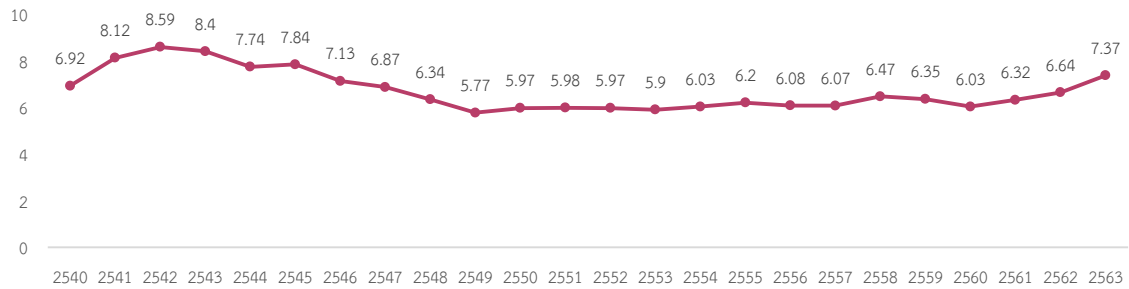
ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ทั้งนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ต่อเนื่องจากปี 2563 ถึงปัจจุบัน ทำให้มีผู้ป่วยสะสม 1.98 ล้านคน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564) และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจนเกิดภาวะเหนื่อยล้าทางอารมณ์ หรือภาวะเหนื่อยชีวิต รวมถึงยังเกิดผลกระทบให้คนไทยมีปัญหาด้านสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง⁴ และบางส่วนมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยจากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตพบว่า อัตราการฆ่าตัวตายในปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 7.37 รายต่อประชากรแสนคน จากที่ทรงตัวอยู่ในระดับ 5-6 รายต่อประชากรแสนคน ในช่วงปี 2547-2562 โดยมีปัจจัยหลัก คือ ปัญหาความขัดแย้งกับคนใกล้ชิดหรือ

⁴ ข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตคนไทย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2564 พบว่า มีความเสี่ยงซึมเศร้ากว่าร้อยละ 9.90 มีความเครียดสูง เสี่ยงฆ่าตัวตาย และมีภาวะหมดไฟ ร้อยละ 8.45 5.48 และ 4.08 ตามลำดับ จากผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 2,431,375 คน

คนในครอบครัว ภาวะป่วยกายหรือใจเรื้อรัง และภาวะเครียดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ กรมสุขภาพจิต คาดว่าอัตราการฆ่าตัวตายในปี 2564 จะเพิ่มสูงขึ้นอีก ซึ่งจะต้องเฝ้าระวังและให้ความช่วยเหลือต่อไป ดังนั้น การสังเกตคนใกล้ชิดจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเปิดใจรับฟังปัญหา และร่วมกันหาทางออก

แผนภาพ 7 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ (รายต่อประชากรแสนคน)

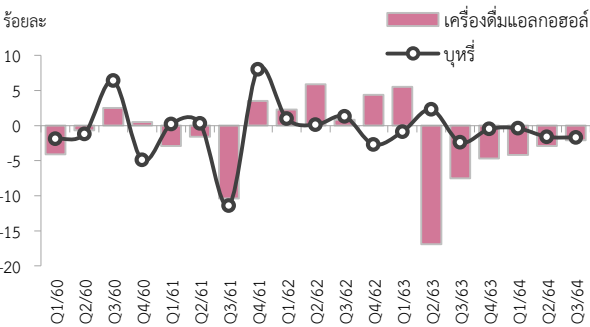
ที่มา: กรมสุขภาพจิต

นอกจากนี้ ผู้ติดเชื้อ COVID-19 บางส่วนยังมี อาการหลงเหลือหลังติดเชื้อ COVID-19 หรือ “LONG COVID” เนื่องจากอวัยวะบางส่วนในร่างกายถูกทำลาย อาทิ ระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร หัวใจและหลอดเลือด ระบบประสาทและสมอง ซึ่งอาจต่อเนื่องไปถึงกระบวนการควบคุมการทำงานของฮอร์โมนต่าง ๆ โดยอาการ LONG COVID อาจทำให้ผู้ป่วยในกลุ่มนี้มีปัญหาด้านสุขภาพในระยะยาว อาทิ เหนื่อย อ่อนเพลีย ความจำ/สมาธิสั้น หายใจลำบาก ปวดกล้ามเนื้อ/ข้อต่อ ซึมเศร้า/วิตกกังวล และอาจเป็นภาระต่อระบบสาธารณสุขในอนาคต ดังนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเร่งลดจำนวนผู้ติดเชื้อให้ได้อย่างรวดเร็ว โดยประชาชนจะต้องตระหนักถึงการป้องกันตนเองอยู่เสมอ การ์ดไม่ตก เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ รวมถึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและภูมิคุ้มกันหมู่โดยการเข้ารับวัคซีน

4. การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังผลกระทบจากการปรับโครงสร้างภาษีบุหรืใหม่ ที่อาจไม่ช่วยลดการสูบบุหรืลง เนื่องจากยังไม่สามารถควบคุมสินค้าทดแทนกันได้ อาทิ บุหรืหนิภาษี และบุหรืไฟฟ้า

แผนภาพ 8 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือน
หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื มูลค่าที่แท้จริง (%YoY)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ไตรมาสสาม ปี 2564 การบริโภคบุหรืและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนลดลงร้อยละ 2.0 โดยคิดเป็นสัดส่วนการลดลงของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืร้อยละ 2.1 และ 1.7 ตามลำดับ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืมีแนวโน้มลดลง สอดคล้องกับผลการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร ในปี 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2564 และพบว่า อัตราการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์และอัตราการสูบบุหรืมีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการสูบบุหรืลดลงจากร้อยละ 19.1 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 17.4 ในปี 2564 และอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 28.4 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 28.0 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า เด็กอายุระหว่าง 20-24 ปี ที่สูบบุหรืคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 18.5 ซึ่งยังอยู่ในระดับสูง และเด็กกลุ่มอายุเดียวกันนี้จำนวน 1 ใน 3 มีการดื่มแอลกอฮอล์ในปีที่ผ่านมาอีกด้วย

สำหรับประเด็นที่ต้องติดตาม คือ ประกาศปรับขึ้นภาษีบุหรื ที่มีผลบังคับใช้วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ต่อการบริโภคบุหรื ซึ่งการปรับภาษีจะส่งผลให้ราคาบุหรืปรับตัวสูงขึ้น กล่าวคือ บุหรืซิการ์แรต จัดเก็บภาษีตามมูลค่าในอัตราร้อยละ 25 สำหรับราคาขายปลีกที่ไม่เกิน 72 บาทต่อซอง และร้อยละ 42 สำหรับราคาขายปลีกที่เกินกว่า 72 บาทต่อซอง และจัดเก็บตามปริมาณในอัตรา 1.25 บาทต่อมวน โดยอัตราภาษีใหม่ส่งผลให้บุหรืขายปลีกที่เดิมมีราคาซองละ 55 บาท ปรับเพิ่มเป็น 64 บาท ขณะที่บุหรืซองละ 60 บาท ปรับเพิ่มเป็น 70-72 บาท ส่วนกลุ่มบุหรืราคาสูงซองละ 95 บาทอาจเพิ่มขึ้นเป็นซองละ 110-115 บาท

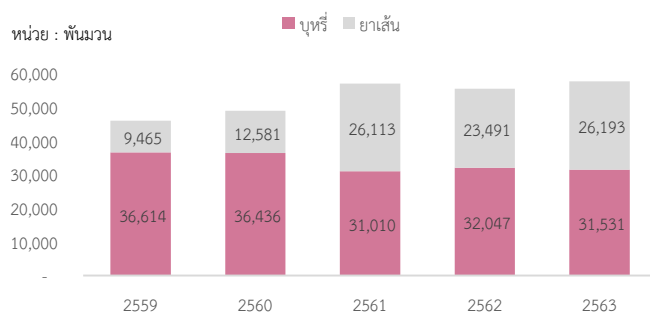
แผนภาพ 9 การปรับโครงสร้างภาษีใหม่

รูปแบบการเก็บภาษี	อัตราเดิม	อัตราใหม่
เก็บตามปริมาณ	1.20 บาท/มวน 24 บาท/ซอง	1.25 บาท/มวน 25 บาท/ซอง
เก็บตามมูลค่า	ราคาไม่เกิน ซองละ 60 บาท = 20%	ราคาไม่เกิน ซองละ 72 บาท = 25%
	ราคาซองละ 60 บาทขึ้นไป = 40%	ราคาซองละ 72 บาทขึ้นไป = 42%

ที่มา: ประกาศราชกิจจานุเบกษา กรมสรรพสามิต (2564)

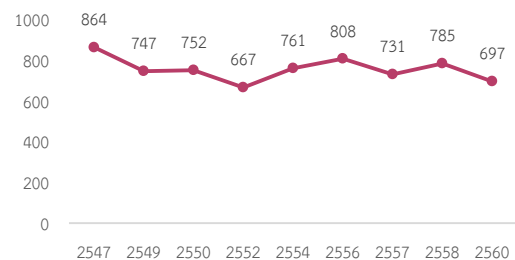
ทั้งนี้ การปรับโครงสร้างภาษีในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ และลดปัญหาด้านสุขภาพที่จะตามมาของประชาชน ซึ่งงานวิจัยจำนวนมากระบุว่า มีส่วนช่วยลดการบริโภคของประชาชนลงได้ แต่การปรับภาษีบุหรี่เพียงอย่างเดียว อาจไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือ การทำให้คนมีสุขภาพดีขึ้น และลดโรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เนื่องจากผู้บริโภคมียังมีทางเลือกในการบริโภคสินค้าที่ทดแทนได้ เช่น ยาเส้น บุหรี่ไฟฟ้า บุหรี่หนีภาษี โดยเฉพาะยาเส้นที่การบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างมาก หลังจากการปรับโครงสร้างภาษีในปี 2560 โดยจากเดิมอยู่ที่ประมาณ 12 ล้านมวน และเพิ่มสูงขึ้นเป็น 26 ล้านมวนในปี 2561 หรือปรับเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่า ขณะเดียวกันยังพบการลักลอบนำเข้าบุหรี่หนีภาษีเพิ่มขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2564 (เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 – สิงหาคม พ.ศ. 2564) มีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสินค้าบุหรี่ปิดกฎหมายได้ทั้งสิ้น 6,899 คดี คิดเป็นมูลค่ากว่า 1.25 พันล้านบาท อีกทั้งยังมีการลักลอบขายบุหรี่ไฟฟ้าที่แม้จะมีกฎหมายระบุชัดเจนว่าเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายแต่ยังมีการลักลอบนำเข้าและค้าขายกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากโดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น นอกจากนี้ ผู้ผลิตยังอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้รับประโยชน์มากขึ้น โดยประสบการณ์จากการปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่ปี 2560 พบว่า ผู้ผลิตบุหรี่ต่างประเทศมีการปรับขนาดของบุหรี่ และปรับลดราคาขายลง ทำให้บริษัทบุหรี่ต่างประเทศมียอดขายเพิ่มขึ้นมาก สามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดบุหรี่ในประเทศไทยเพิ่มขึ้น และผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

แผนภาพ 10 ปริมาณการบริโภคบุหรี่และยาเส้นของประเทศไทย (พันมวน)

ที่มา: รายงานประจำปี 2563 การยาสูบแห่งประเทศไทย (Annual Report 2020)

แผนภาพ 11 ปริมาณบุหรี่จิกาเรตที่เสียภาษีต่อปีต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2547 – 2560 (หน่วย : มวน/คน/ปี)

ที่มา: รายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562

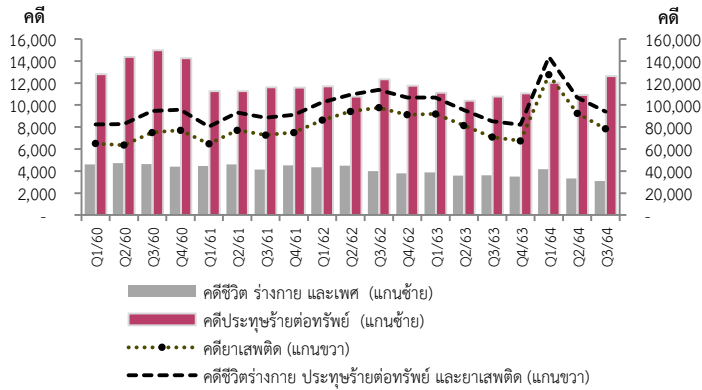
ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยา (ศจย.)

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่านโยบายปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพได้ หากไม่มีการควบคุมสินค้าที่มาทดแทนควบคู่ไปด้วย โดยต้องมีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพที่ดีและลดอัตราการเป็นโรคจากการสูบบุหรี่ได้

5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.3 โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 จึงต้องเพิ่มความถี่ในการออกตรวจจุดเสี่ยง ตั้งจุดตรวจสกัด เน้นการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย

แผนภาพ 12 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ขีตว์ร่างกายและเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาส ปี 2560-2564

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

ไตรมาสสามปี 2564 ภาพรวมคดีอาญารวม มีการรับแจ้ง 94,037 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 ร้อยละ 10.3 เป็นการรับแจ้ง คดียาเสพติด 78,329 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 83.3 ของคดีอาญารวม และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินรับแจ้ง 12,623 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 ขณะที่คดีขีตว์ร่างกายและเพศ รับแจ้ง 3,085 คดี ลดลงร้อยละ 14.7

ตาราง 6 คดีอาญาประเภทขีตว์ร่างกาย และเพศ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ยาเสพติด ปี 2562-2564

ประเภทคดี (คดี)	2562				2563				2564		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ขีตว์ร่างกาย และเพศ	4,353	4,498	3,989	3,800	3,882	3,592	3,616	3,514	4,167	3,342	3,085
%YoY	-2.1	-2.6	-3.5	-15.6	-10.8	-20.1	-9.4	-7.5	7.3	-7.0	-14.7
ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	11,684	10,757	12,341	11,767	11,104	10,380	10,764	11,064	12,006	10,913	12,623
%YoY	3.7	-4.5	6.4	1.6	-5.0	-3.5	-12.8	-6.0	8.1	5.1	17.3
ยาเสพติด	86,291	94,196	97,520	91,230	91,899	81,522	70,901	67,494	127,569	92,449	78,329
%YoY	33.4	22.1	34.0	21.6	6.5	-13.5	-27.3	-26.0	38.8	13.4	10.5
อาญารวม	102,328	109,451	113,850	106,797	106,885	95,494	85,281	82,072	143,742	106,704	94,037
%YoY	27.2	17.6	28.6	17.2	4.5	-12.8	-25.1	-23.2	34.5	11.7	10.3

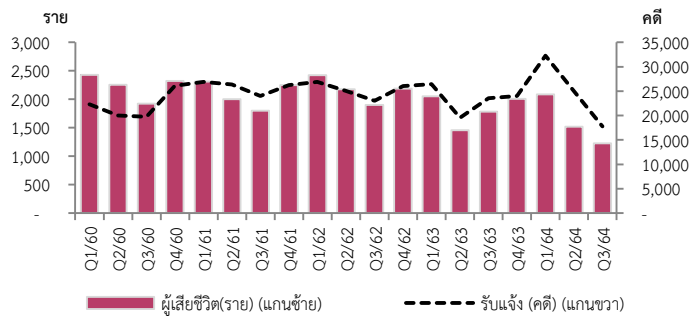
ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

สถานการณ์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินทั้งที่เป็นช่วงที่มีการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 อย่างเข้มงวด โดยคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 17.3 ซึ่งคดีที่มีการกระทำผิดมากที่สุด ได้แก่ คดีลักทรัพย์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45.4 ของคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินทั้งหมด ยังต้องมีมาตรการในการป้องกันเหตุที่เข้มงวดมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่อาจเพิ่มความถี่ในการออกตรวจจุดเสี่ยง ตั้งจุดตรวจสกัด เน้นการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย เช่น อาวุธปืน และบุคคลประวัติอาชญากรและบุคคลที่มีหมายจับ สำหรับคดียาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้น โดยช่วง 9 เดือนแรกของปี 2564 มีผลการจับกุมคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.1 จากช่วง 9 เดือนแรกของปี 2563 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 ในไตรมาสสาม ปี 2564 เป็นการจับกุมการเสพยาเสพติดมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.3 ของคดียาเสพติดทั้งหมด โดยยาเสพติดหลักที่มีการจับกุม ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา เฮโรอีน ผิ่น กระท่อม และยาอี

6. ความปลอดภัยในการสัญจรทางถนน

การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 24.6 และ 31.3 อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร จึงควรปลูกฝังวินัยจราจร พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ และการแก้ปัญหาตั้งแต่วัยเด็กเล็กเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการใช้ถนนที่ปลอดภัย

แผนภาพ 13 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก จำนวนผู้เสียชีวิต ปี 2560–2564

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีดำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

ไตรมาสสาม ปี 2564 มีการรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกจำนวน 17,762 ราย ลดลงร้อยละ 24.6 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 มีผู้เสียชีวิต 1,225 ราย ลดลงร้อยละ 31.3 และมีผู้บาดเจ็บรวม 10,094 ราย ลดลงร้อยละ 26.9 โดยสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุมาจากการขับรถตัดหน้า กระชั้นชิดร้อยละ 19.3 รองลงมาเป็นขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดร้อยละ 18.1

ตาราง 7 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวนผู้เสียชีวิต รายไตรมาส ปี 2562-2564

ประเภทคดี	2562				2563				2564		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
รับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุ (คดี)	26,923	25,055	23,007	26,035	26,460	19,546	23,563	24,039	32,251	24,979	17,762
%YoY	0.1	-5.1	-4.1	-0.8	-1.7	-22.0	2.4	7.7	21.9	27.8	-24.6
ผู้เสียชีวิต (ราย)	2,422	2,177	1,899	2,187	2,054	1,456	1,784	2,009	2,088	1,519	1,225
%YoY	4.8	8.7	5.6	-2.8	-15.2	-33.1	-6.1	-8.1	1.7	4.3	-31.3

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีดำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2564)

ทั้งนี้ จากรายงานของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ ThaiRSC รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยช่วง 9 เดือนของปี 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2564) พบว่า 1 ใน 4 ของผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุเป็นเด็กและเยาวชน โดยมีผู้เสียชีวิตสะสม (ตั้งแต่ 1 มกราคม – 21 ตุลาคม 2564) 10,959 ราย จำแนกในกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 1-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.9 อายุ 15-18 ปี ร้อยละ 6.6 อายุ 19-24 ปี ร้อยละ 12 ขณะที่เด็กบาดเจ็บถึงเกือบร้อยละ 50 จากการบาดเจ็บรวม 687,254 ราย แบ่งเป็นช่วงอายุ 1-14 ปีคิดเป็นร้อยละ 25.6 อายุ 15-18 ปี ร้อยละ 9.7 อายุ 19-24 ปี ร้อยละ 13.2 ซึ่งอุบัติเหตุที่ทำให้เด็กบาดเจ็บหรือเสียชีวิต นับเป็นการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาทรัพยากรของประเทศ

นอกจากนี้ จากการสำรวจการบาดเจ็บในประเทศไทย ซึ่งเป็นการสำรวจการเสียชีวิตและการบาดเจ็บทั้งหมด (รวมถึงการเกิดอุบัติเหตุบนถนน) ในเด็กอายุ 1-17 ปี (2562) โดยมีการสุ่มตัวอย่างกว่า 100,000 ราย พบว่า ในแต่ละปีมีเด็กเสียชีวิตจากการบาดเจ็บเกือบ 6,000 คน หรือเฉลี่ยวันละมากกว่า 16 คน และมีเด็กได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรงทุก 2 นาที โดยในทุก 2-3 ชั่วโมงของการบาดเจ็บเหล่านั้นอาจส่งผลให้เด็กพิการ ซึ่งสาเหตุการบาดเจ็บที่พบบ่อยในเด็กเกิดจากอุบัติเหตุบนถนน การจมน้ำ ตกจากที่สูง และไฟลวก

เพื่อลดการสูญเสียจากการบาดเจ็บและเสียชีวิตของเด็ก จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็ก ทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ รวมทั้งรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญ และหาแนวทางป้องกันร่วมกัน อาทิ 1) ผู้ใช้รถใช้ถนน ร่วมสร้างวินัยจราจร สร้างความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายและกฎจราจร 2) กลุ่มเด็กและเยาวชน สร้างระเบียบ ปลุกฝังวินัยจราจรตลอดจนพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการแก้ปัญหา มีจิตสำนึกในการใช้ถนนที่ปลอดภัยตั้งแต่วัยเด็กเล็กเพื่อให้เกิดการตระหนักและนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง 3) สถานศึกษา โดยผ่านการเข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนในห้องเรียน ให้ความสำคัญกับการสร้างการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้เหมาะสมกับวัย โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ปลุกฝังให้มีความรู้เกี่ยวกับวินัยจราจร รู้วิธีการเอาตัวรอดเมื่อเผชิญกับสถานการณ์คับขันที่จะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันลดความเสี่ยงของการประสบอุบัติเหตุทั้งในปัจจุบันและอนาคต และ 4) ปรับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นอันตรายต่อเด็กให้เหมาะสม อาทิ ถนนในเขตชุมชนและโรงเรียน ต้องถูกออกแบบเพื่อควบคุมความเร็วของยานยนต์มิให้เกิน 30 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

กิจกรรมเสริมหลักสูตร “หนูน้อยปลอดภัย สร้างวินัยจราจร”

โครงการ “หนูน้อยปลอดภัย สร้างวินัยจราจร” เริ่มดำเนินการในปี 2562 ให้กับโรงเรียนต้นแบบ 10 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อปลุกจิตสำนึกความปลอดภัยทางถนนและเสริมสร้างวินัยจราจรให้แก่นักเรียนในการใช้รถใช้ถนนได้อย่างถูกต้องปลอดภัย วิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัย เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์และสถานการณ์ด้านจราจรจากการใช้รถใช้ถนนที่มีความเสี่ยงทั้งในโรงเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นทักษะชีวิตในการเอาตัวรอดและดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัย กิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความสำคัญต่อนักเรียนในแต่ละช่วงวัย ได้แก่ การเอาตัวรอดเมื่อติดอยู่ในรถ การข้ามถนนอย่างปลอดภัย จุดอันตรายของรถ และความปลอดภัยก่อนลงรถ จากการดำเนินกิจกรรมได้รับการตอบรับอย่างดีทั้งจากผู้ปกครองและชุมชน จึงได้มีการต่อยอดสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมบูรณาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างจิตสำนึกและปลุกฝังค่านิยมด้านระเบียบ วินัยจราจร พัฒนาทักษะการเรียนรู้และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด เพื่อร่วมกันลดและป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุด้านจราจร

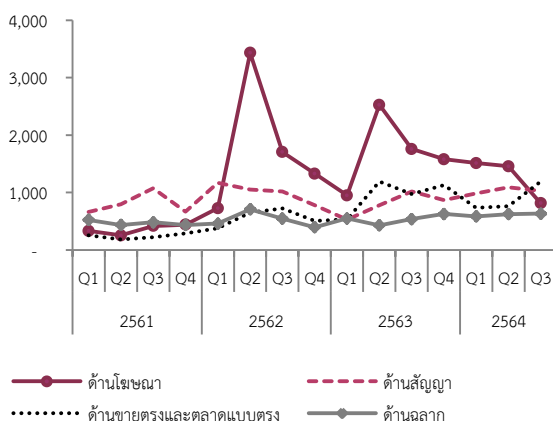
ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครร่วมกับสถาบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีชันโซว์

7. การคุ้มครองผู้บริโภค

การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ในไตรมาสสาม ปี 2564 ลดลงร้อยละ 14.5 ขณะที่ การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.6 นอกจากนี้ สคบ. ยังอยู่ระหว่างปรับปรุงกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคที่เป็นลูกหนี้ในสัญญาเช่าซื้อ

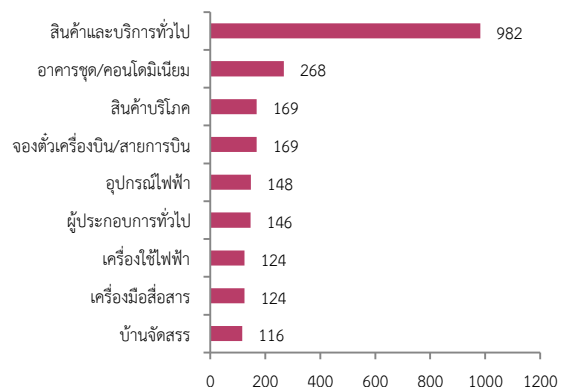
การรับร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสสาม ปี 2564 ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีจำนวน 3,667 ราย ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 14.5 โดยด้านที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด คือ ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง รองลงมาเป็นด้านสัญญา ด้านโฆษณา และด้านฉลาก ตามลำดับ ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด คือ สินค้าและบริการทั่วไป 982 ราย รองลงมาเป็นอาคารชุด/คอนโดมิเนียม 268 ราย สินค้าบริโภค 169 ราย จอตัวเครื่องบิน/สายการบิน 169 ราย อุปกรณ์ไฟฟ้า 148 ราย ผู้ประกอบการทั่วไป 146 ราย เครื่องใช้ไฟฟ้า 124 ราย เครื่องมือสื่อสาร 124 ราย และบ้านจัดสรร 116 ราย เป็นต้น

แผนภาพ 14 การรับเรื่องร้องเรียน จำแนกตามประเด็น รายไตรมาส

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

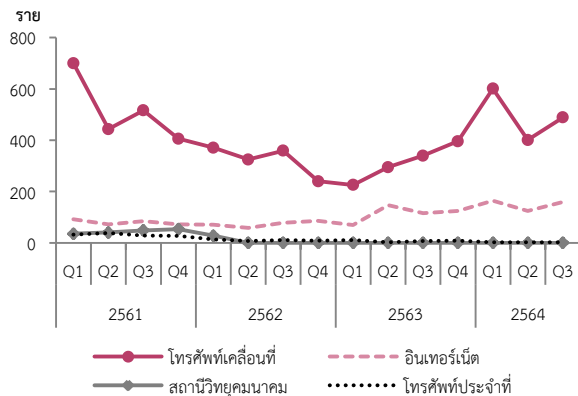
แผนภาพ 15 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุดในไตรมาสสาม ปี 2564 (หน่วย : ราย)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

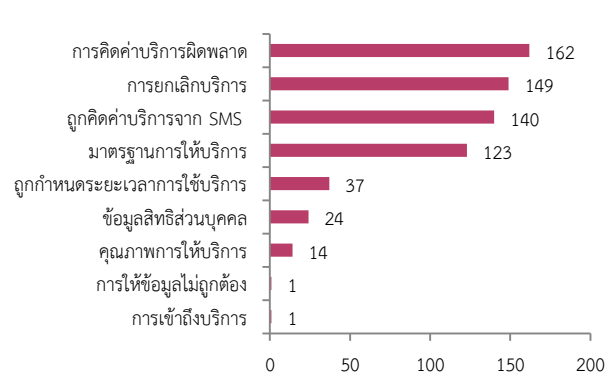
ขณะที่ การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมของสำนักงาน กสทช. พบว่า ไตรมาสสาม ปี 2564 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 651 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 40.6 โดยเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นการคิดค่าบริการผิดพลาด 162 ราย การยกเลิกบริการ 149 ราย ถูกคิดค่าบริการจาก SMS 140 ราย และมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ 123 ราย เป็นต้น

แผนภาพ 16 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม
รายไตรมาส ปี 2561-2564

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 17 ประเด็นร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม ในไตรมาสสาม ปี 2564 (หน่วย : ราย)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ประชาชนมีรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อลูกหนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ที่ปัจจุบันมีเพียงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ทำหน้าที่ในการดูแลสัญญาให้มีความเป็นธรรมให้กับผู้บริโภคเท่านั้น และไม่ครอบคลุมการเข้าซื้อเพื่อใช้ในการทำประกอบธุรกิจ เช่น รถแท็กซี่ เป็นต้น ทั้งนี้ธุรกิจเข้าซื้อถือว่ามีความได้เปรียบอย่างมากในการทำธุรกิจ เนื่องจาก 1) สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ เพราะไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยมักอยู่ในระดับสูง และ 2) ความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากมีรถยนต์เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน และหากลูกหนี้ผิดนัดชำระยังสามารถยึด⁵ และนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด ซึ่งหากส่วนต่างของราคาต่ำกว่ายอดหนี้ ลูกหนี้ยังต้องชำระส่วนต่างอีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวทำให้ในปี 2563 ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเข้าซื้อมากถึง 11,023 รายการ โดยกว่าร้อยละ 60 เป็นการขอสมัครเข้าโครงการมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และกว่าร้อยละ 30 มาจากปัญหาจากการติดตามทวงหนี้⁶

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาว สคบ. จึงได้ออกประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่องการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้ ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564 เพื่อปรับลดค่าธรรมเนียมทวงถามหนี้ให้มีความความเป็นธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ สคบ. ยังอยู่ระหว่างการเปิดรับฟังความเห็นประชาพิจารณ์และแก้ไข (ร่าง) ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์รถจักรยานยนต์ รถแทรกเตอร์และเครื่องจักรกลการเกษตร เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ... ให้มีความครอบคลุมและเป็นธรรมทั้งต่อภาคธุรกิจและประชาชนมากกว่าประกาศฉบับเดิม⁷ ที่ครอบคลุมเฉพาะรถส่วนบุคคล โดยจะมีการปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดเพดานดอกเบี้ยเข้าซื้อ การให้สิทธิ

⁵ สัญญาเข้าซื้อ คือ สัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิ แก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่าใดเท่านี้คร่าว

⁶ ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) รายงานเรื่องร้องเรียน ปี 2563 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2563)

⁷ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561

บอกเลิกสัญญา ด้วยการส่งมอบรถยนต์คืน การกำหนดส่วนลดจากการปิดสัญญาก่อนครบอายุ การโอนสิทธิ์ให้บุคคลภายนอกสามารถซื้อรถคืนได้ การปรับปรุงรายละเอียดการขายทอดตลาด การปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเปลี่ยนสัญญา หรือเปลี่ยนมือผู้เช่าซื้อใหม่ เป็นต้น ซึ่งประกาศฯ ฉบับใหม่นี้คาดว่าจะสามารถบังคับใช้ในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ สามารถคำนวณภาระหนี้เบื้องต้นได้ด้วยตนเองที่เว็บไซต์ <https://www.ocpb.go.th/debt> ของ สคบ. และหากประชาชนประสบปัญหาไม่สามารถหาข้อยุติกับเจ้าหนี้ได้ สามารถยื่นข้อเสนอกับผู้ให้บริการผ่านช่องทางของ "ทางด่วนแก้หนี้" (www.1213.or.th/App/DebtCase) ของ ธปท. ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งคำขอไกล่เกลี่ยไปที่เจ้าหนี้ซึ่งของแต่ละบุคคล

(สาระสำคัญ) ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้
เรื่อง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้

1. ในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระ 1 งวด ให้คิดค่าทวงถามหนี้ไม่เกิน 50 บาทต่อรอบการทวงถามหนี้ และในกรณีลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่า 1 งวด ให้คิดไม่เกิน 100 บาทต่อรอบการทวงถามหนี้
2. อัตราค่าทวงถามหนี้ภาคสนาม (กรณีสืบเชื้อเช่าซื้อรถยนต์หรือมอเตอร์ไซด์) ให้คิดตามที่เกิดขึ้นจริง ไม่เกิน 400 บาทต่อรอบการทวงถามหนี้ และจะเก็บได้ต่อเมื่อลูกหนี้มีหนี้ค้างชำระมากกว่า 1 งวด
3. การเรียกเก็บค่าทวงถามหนี้จะยุติเมื่อผู้ให้บริการได้รับชำระหนี้ครบตามจำนวน หรือ มีหนังสือบอกเลิกสัญญา แล้วแต่เหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน
4. ค่างวดที่ต่ำกว่า 1,000 บาท ไม่ให้มีการเก็บค่าทวงถามหนี้

มรดกทางวัฒนธรรม โอกาสของ Soft Power กับการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย

ประเทศไทยสามารถใช้ Soft Power เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แต่ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย หน่วยงานรับผิดชอบ และมาตรการส่งเสริมที่ครอบคลุม เพื่อให้สามารถใช้วัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบันประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้ โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งต้องการการเปลี่ยนแปลง 3 มิติ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงวัฒนธรรม 2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ 3) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่ภาคบริการมากขึ้น (เมชินทรี, 2559) ซึ่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ถือเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนโมเดลไทยแลนด์ 4.0 เพราะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ที่ปัจจุบันไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีอิทธิพลในด้านนี้อย่างมาก จากการจัดอันดับประเทศที่ทรงอิทธิพลด้านวัฒนธรรมของ CEOWORLD magazine ในปี 2564

ซึ่งครอบคลุมวัฒนธรรมใน 9 องค์ประกอบ คือ สถาปัตยกรรม ศิลปะ แฟชั่น อาหาร ดนตรี วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการเข้าถึงทางวัฒนธรรม พบว่า ประเทศไทยทรงอิทธิพลเป็นอันดับที่ 5 ของโลก จาก 165 ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ประเทศไทยพยายามผลักดันและส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5F ได้แก่ 1) อาหาร (Food) 2) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) 3) ผ้าไทยและการออกแบบแฟชั่น (Fashion) 4) มวยไทย (Fighting) และ 5) การอนุรักษ์และขับเคลื่อน เทศกาล ประเพณี สู่ระดับโลก (Festival)

5 วัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพของไทย (5F)

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาโมเดลไทยแลนด์ 4.0 และ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย จะพบว่าเป็นการเน้นการนำวัฒนธรรมมาต่อยอดในการผลิตสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งในอีกมุมหนึ่งประเทศไทย สามารถผลักดันโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้จากการใช้ Soft Power ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศนิยมนำมาใช้ โดย Soft Power ตามคำนิยามของ โจเซฟ เอส ไนย์ จูเนียร์ หมายถึง ความสามารถ

ในการส่งผลกระทบต่อผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการด้วยแรงดึงดูด หรือจูงใจ มากกว่าการบีบบังคับ โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ *วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศ* ซึ่งกรณีการใช้ Soft Power มาขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ จึงหมายถึงการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อความชอบและพฤติกรรมของคนในประเทศและคนต่างชาติ ด้วยการโน้มน้าวและไม่มีการบังคับ ทำให้ Soft Power มีความหลากหลาย และเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันในทุกด้าน ซึ่งครอบคลุมทั้งประเด็นทางวัฒนธรรม ธุรกิจ และการค้าการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สื่อและการสื่อสาร การศึกษาและวิทยาศาสตร์ และบุคคล

สำหรับการยกระดับเศรษฐกิจด้วย Soft Power ประเทศเกาหลีใต้ ถือเป็นประเทศที่ใช้แนวคิด Soft Power ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยกิตติ ประเสริฐสุข (2557) ได้สรุปแนวทางการขับเคลื่อน Soft Power ของเกาหลีใต้ คือ

1) **ด้านวัฒนธรรม** เกาหลีใต้มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการผลักดันวัฒนธรรมไปสู่ประเทศอื่น โดยใช้ นโยบายที่เรียกว่า คลื่นเกาหลี (Korea Wave) หรือ ฮัลยู (Hallyu) แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ หลังปี 2540 หรือ ฮัลยู 1.0 ซึ่งใช้ละครเกาหลีใต้ในการขับเคลื่อน ระยะต่อมา หรือเรียกว่า ฮัลยู 2.0 เกาหลีมีนโยบายส่งเสริม K-pop มากขึ้น ขณะที่ ฮัลยู 3.0 เน้นการส่งเสริมด้านอาหาร เครื่องแต่งกาย และมีวิสัยทัศน์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดการแสดงของศิลปิน และการเผยแพร่หนังซีรีส์ และฮัลยู 4.0 เป็นการหลอมรวม Korea style โดยเน้นการสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมให้แผ่ขยายไปทั่วโลก

แผนภาพ 18 นโยบายฮัลยู 1.0 ถึง ฮัลยู 4.0

ที่มา: วารสาร กสทช. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

2) **ด้านค่านิยม** ใช้นโยบายการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับการปกป้องสิ่งแวดล้อม ทำให้เกาหลีใต้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาคมโลก

3) **นโยบายด้านการต่างประเทศ** มีนโยบายเพิ่มบทบาทของตนในเวทีโลกในปี 2551 ภายใต้ยุทธศาสตร์ Global Korea ที่มีเป้าหมายคือ การสร้างสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี นอกจากนี้ในด้านการประชาสัมพันธ์ประเทศ มีการส่งเสริมการเรียนภาษาเกาหลีใต้โดยจัดตั้งสถาบัน King Sejong ใน 51 ประเทศทั่วโลก ทำหน้าที่สอนภาษาและส่งเสริมวัฒนธรรมให้กับชาวต่างชาติ รวมทั้งจัดแสดงศิลปะและวัฒนธรรม โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน โครงการให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาต่างชาติ เป็นต้น

เกาหลีใต้ยังมีการดำเนินงานที่เอื้อต่อการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศด้วยการใช้ Soft Power คือ (1) **การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินนโยบายซึ่งมีความครอบคลุมในทุกด้าน** ประกอบด้วย 5 หน่วยงาน กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการค้า อุตสาหกรรม และพลังงาน กระทรวงศึกษาธิการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงเกษตร อาหาร และกิจการชนบท โดยแต่ละกระทรวงจะรับผิดชอบในบทบาทที่แตกต่างแต่มีความสอดคล้องกัน อาทิ กระทรวงต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้เกิด Soft Power โดยนำวัฒนธรรมและสินค้าทางวัฒนธรรมไปเผยแพร่ และสร้างความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับต่างประเทศ ขณะที่กระทรวงวัฒนธรรมจะเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม การผลิตเชิงวัฒนธรรม เช่น ภาพยนตร์ เกมส์ เพลง แฟชั่น รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะที่กระทรวงการค้า กระทรวงศึกษา และกระทรวงเกษตร จะเน้นขับเคลื่อน ฮัลลู ผ่านกลไกต่าง ๆ ทั้งการส่งออก การให้ทุนการศึกษา และการผลิตอาหาร เป็นต้น และ (2) **การมีนโยบายและการสนับสนุนที่หลากหลายตลอดห่วงโซ่อุปทาน** ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงการขับเคลื่อนด้วย Soft Power คือ การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการผลิตละครและ ภาพยนตร์ หรือในช่วงฮัลลู 1.0 รัฐบาลเกาหลีใต้มีนโยบายการสนับสนุนตั้งแต่การจัดหานักแสดง ที่สนับสนุนโดยสถาบัน Korean Culture and Content Agency ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว ขณะที่ด้านเงินทุนมีการจัดตั้งสถาบัน Korean Film Council เพื่อสนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ผลิต รวมทั้งยังช่วยผลักดันและส่งเสริมการส่งออกภาพยนตร์เกาหลีใต้ไปยังตลาดระดับภูมิภาคและระดับโลก ขณะเดียวกัน รัฐบาลเกาหลีใต้ยังได้กำหนดนโยบายสำหรับอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมเกาหลี (Hallyu Culture Industry) โดยส่งเสริมให้สอดแทรกสินค้าอื่น ๆ คู่ขนานกับการผลักดันวัฒนธรรม อาทิ เครื่องแต่งกาย เครื่องสำอาง อาหาร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้ธุรกิจเชิงวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ (Content Industry) เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และมีการส่งออกเนื้อหาทางวัฒนธรรมถึง 1.02 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2562 เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว จากปี 2557 และเกิดกระแสความนิยมเกาหลีที่ส่งผลต่อกิจกรรมอื่น เช่น การท่องเที่ยว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจากจำนวน 5.3 ล้านคนในปี 2543 เป็น 17.5 ล้านคนในปี 2562

สำหรับประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยการนำวัฒนธรรมมาต่อยอด เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของประเทศสามารถนำแนวคิดการสร้าง Soft Power มาประยุกต์เพื่อให้เกิดกระแสความนิยมในสินค้าและบริการ ดังนี้

1) **การตั้งเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน** ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายที่ใกล้เคียงกับ Soft Power คือ การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Creative Economy เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยีนวัตกรรม ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางการขับเคลื่อนดังกล่าวเป็นการนำวัฒนธรรมมามีส่วนร่วมในสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ Soft Power และจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนให้เกิดการรับรู้ และยอมรับในสินค้าและบริการ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

2) **หน่วยงาน และการขับเคลื่อน** การดำเนินงานเกี่ยวกับ Soft Power ของประเทศไทยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ทั้งกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นองค์การมหาชนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แต่การดำเนินงานของไทยยังเป็นไปอย่างแยกส่วน ขณะเดียวกันยังขาดการเชื่อมโยงกับภาคเอกชนในฐานะผู้ผลิต อาทิ ภาพยนตร์ ละคร ซึ่งสามารถสอดแทรกสินค้า หรือวัฒนธรรมให้เกิดการรับรู้ในต่างประเทศได้ หากไทยมีการกำหนดอุตสาหกรรมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนด้วย Soft Power เช่น เกาหลีใต้ใช้ K-pop ละคร หรือ ภาพยนตร์ในการขับเคลื่อน ของไทยอาจจะต่อยอดจากอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 5F เป็นต้น

3) **การส่งเสริม และสนับสนุน** ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นที่นิยมและถูกเลือกเป็นกองถ่าย ภาพยนตร์จากต่างประเทศจำนวนมาก โดยเมื่อปี 2563 มีจำนวนมากถึง 123 เรื่อง และสำหรับช่วงไตรมาสแรก ของปี 2564 มีจำนวน 31 เรื่อง เนื่องจากประเทศไทยได้มีการส่งเสริมกองถ่ายภาพยนตร์จากต่างประเทศ ให้เดินทางเข้ามาในไทยด้วยมาตรการช่วยสนับสนุนที่เป็นการคืนเงินจากการใช้จ่ายระหว่างถ่ายทำในประเทศไทย รวมถึงให้เพิ่มเติมกรณีที่มีการใช้นักแสดงชาวไทย อุปกรณ์ของไทย หรือแม้กระทั่งหากเนื้อหาภาพยนตร์

ที่มา: กรุงเทพมหานคร (2564)

มีส่วนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยก็จะได้รับ เงินคืนของเพิ่มเติมเท่านั้น รวมถึงไทยมีการจัดงานแสดง สินค้าในต่างประเทศ การมีทูตวัฒนธรรม แต่ยังไม่มีการใช้ บุคคลที่มีชื่อเสียงระดับโลกทำหน้าที่ในการเผยแพร่ วัฒนธรรมของประเทศ อีกทั้งยังขาดการส่งเสริมหรือ สนับสนุนตลอดห่วงโซ่ หากมีการบูรณาการการทำงาน ร่วมกับระหว่างหน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน และ สอดแทรกวัฒนธรรมไว้ในสินค้าและบริการ ต่าง ๆ อาทิ

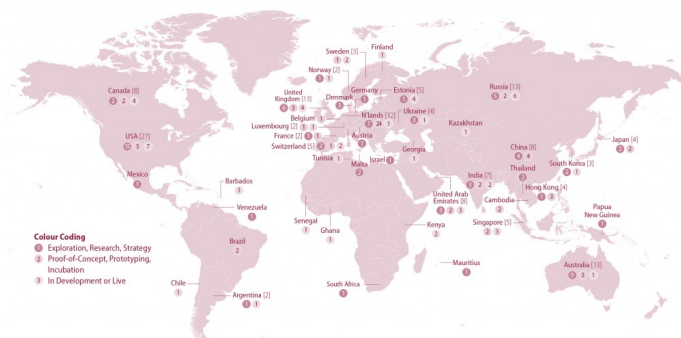
การส่งเสริมให้เอกชนนำเสนอวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ในละคร หรือภาพยนตร์ และการสนับสนุนให้ดารานักแสดง หรือนักกีฬา และบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับโลกให้มีบทบาทเหมือนทูตวัฒนธรรม จะเป็นการส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรม และสินค้าเชิงวัฒนธรรมของประเทศให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

Blockchain กับ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ

เทคโนโลยี Blockchain เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ให้เชื่อมโยงกันอย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีความโปร่งใส รวมทั้งยังช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น ซึ่งหากประเทศไทยสามารถนำเทคโนโลยีนี้มาปรับใช้ในการจัดการข้อมูลของภาครัฐได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับบริการสาธารณะ และสวัสดิการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ได้

ปัจจุบันภาครัฐมีการกำหนดนโยบายและการให้สวัสดิการบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น ทำให้ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล รวมถึงการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบเป็นสิ่งสำคัญ โดยเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทมากในขณะนี้ คือ เทคโนโลยี Blockchain ซึ่งเป็นเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ (Distributed Ledger Technology) กล่าวคือ ข้อมูลจะถูกกระจายไปบันทึกอยู่ในทุกอุปกรณ์ที่อยู่ในเครือข่าย โดยจัดเรียงไว้เป็นลำดับ ทำให้ข้อมูลที่ถูกรับบันทึกเข้าสู่ระบบจะเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือลบออกได้ยาก ดังนั้น การจัดเก็บข้อมูลโดย Blockchain จะทำให้ข้อมูลมีความถูกต้อง แม่นยำ โปร่งใส สามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาที่ไปของข้อมูล และช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นออกไปได้ ขณะเดียวกันยังสามารถกำหนดการเข้าถึงข้อมูล การเปิดเผย หรือเงื่อนไขการเข้าถึงได้อีกด้วย ซึ่งตอบสนองต่อเงื่อนไขด้านความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของข้อมูลบางประเภท

แผนภาพ 19 ปริมาณการใช้งานเทคโนโลยี Blockchain ในปี 2561

ที่มา: OECD (2018)

จากข้อดีดังกล่าว ทำให้เทคโนโลยี Blockchain ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในต่างประเทศ โดยเฉพาะในการจัดการข้อมูลของภาครัฐ ซึ่งจากข้อมูลของ OECD ระบุว่า ในปี 2560 มีการใช้เทคโนโลยีนี้ ในภาครัฐถึง 117 Blockchain ใน 26 ประเทศทั่วโลก และเพิ่มขึ้นเกือบ 1 เท่าตัว เป็น 203 Blockchain ใน 46 ประเทศทั่วโลก ในปีถัดมา⁸ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็น

ของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (Chief Information Office : CIO) ที่ส่วนใหญ่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้งานบริการภาครัฐเป็นอย่างมากโดยพบว่า ร้อยละ 22 ของหน่วยงานภาครัฐได้มีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวในการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้งาน รวมทั้งมีความสนใจในการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้งาน และอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้สูงถึงร้อยละ 42 (Holgate, 2018 อ้างจาก สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน, 2564)

⁸ OEDC, 2018, Observatory of Public Sector Innovation: Blockchain and its Use in the Public Sector

สำหรับประเทศไทย การจัดการข้อมูลเป็นประเด็นที่ปรากฏตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย เป็นต้น รวมถึงข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีให้ส่วนราชการและหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ร่วมกันสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ซึ่งต้องการการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อมาใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ และความปลอดภัยทางไซเบอร์ หากประเทศไทยนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการให้บริการประชาชนและการจัดการข้อมูลของภาครัฐมากขึ้น จะมีส่วนสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการทำงานและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการจัดการข้อมูลภาครัฐออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) **การพิสูจน์ตัวตน (Identity Management)** การยืนยันตัวตนบุคคลหรือการพิสูจน์ตัวตนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ การรับบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยปัจจุบันส่วนใหญ่ยังเป็นการใช้รหัสผ่าน (Password-Based Systems) ที่อาศัยคนกลางทำหน้าที่บริหารจัดการ โดยเก็บข้อมูลไว้ที่ศูนย์กลาง ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกโจมตีเข้าระบบเพื่อโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคล โดยโครงการที่สามารถนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการพิสูจน์ตัวตน อาทิ การจัดเก็บสูติบัตรของเด็กทารกแรกเกิด ข้อมูลทางชีวภาพอื่น ๆ เช่น กรู๊ปเลือด ลายนิ้วมือ เสียง ม่านตา ดีเอ็นเอ โดยข้อมูลจะถูกเข้ารหัสพร้อมใช้ลายเซ็นดิจิทัลเช่นกำกับ และถูกจัดเก็บใน Distributed Ledger ซึ่งเข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาต เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับระบบพิสูจน์ตัวตน ป้องกันการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคล

2) **การบริหารจัดการการเก็บข้อมูล (Data Record Management)** เป็นการนำเทคโนโลยี Blockchain เพื่อบริหารจัดการข้อมูลการลงทะเบียนเอกสารสำคัญที่ออกโดยหน่วยงานภาครัฐ อาทิ การเกิด การตาย สถานภาพการสมรส การรักษาพยาบาล ประวัติการศึกษา การเลือกตั้ง การออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและการโอนสินทรัพย์ต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งหากมีการเก็บข้อมูลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Blockchain จะช่วยให้การเข้าถึงและการใช้ข้อมูลง่ายขึ้น รวมถึงมีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ ตัวอย่างโครงการ อาทิ การจัดเก็บและส่งต่อข้อมูลประวัติการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย โดยนำระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์บนเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ ซึ่งระบบดังกล่าวช่วยให้ข้อมูลที่ถูกต้องระหว่างผู้ให้บริการและผู้ป่วย รวมทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยสร้างกระบวนการที่ปลอดภัยในการบันทึก จัดเก็บ และได้รับข้อมูลประวัติการรักษาของคนไข้ ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของคนไข้และบุคลากรทางการแพทย์ และเป็นประโยชน์ต่อการรักษาได้อย่างถูกต้องโดยเฉพาะกรณีเร่งด่วนฉุกเฉินและคนไข้ไม่เคยใช้บริการของสถานพยาบาลนั้นมาก่อน

3) **การติดตามธุรกรรม (The Transaction Traceability)** เป็นการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้กับการตรวจสอบติดตามข้อมูลการทำธุรกรรมแบบย้อนกลับทั้งห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งจะช่วยในเรื่องการบริหารจัดการข้อมูลให้กับสมาชิกที่เกี่ยวข้องทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นกลาง น่าเชื่อถือ และมีความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล โดยกระจายข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือตรวจสอบได้ให้กับทุกคนที่มีความเกี่ยวข้องทั้งห่วงโซ่อุปทาน

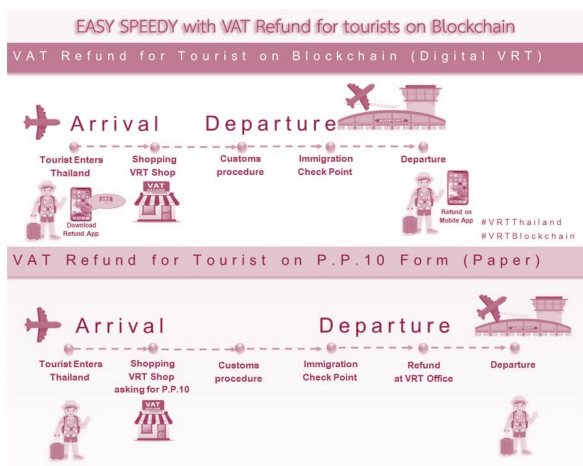
⁹ ประกาศโรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ฉบับที่ 1 เหตุภัยคุกคามทางไซเบอร์โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ณ วันที่ 7 กันยายน 2564

ซึ่งเดิมระบบข้อมูลเป็นแบบรวมศูนย์ อาศัยคนกลางเป็นคนบริหารจัดการ ทำให้ยากต่อการปลอมแปลงและการถูกเจาะระบบ ตัวอย่างโครงการ อาทิ การตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารทั้งห่วงโซ่อุปทานทำให้สามารถตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารได้ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงมือผู้บริโภค อีกทั้งสามารถตรวจสอบได้แบบ Real Time เป็นไปตามมาตรฐานของระบบการจัดการคุณภาพความปลอดภัยด้านอาหาร และโครงการพัฒนาตรวจสอบเส้นทางการซื้อขายกัญชา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมกัญชา ตั้งแต่ผู้ผลิตไปจนถึงผู้ซื้อและผู้ขาย รวมถึงการออกใบอนุญาตให้กับธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับกัญชา ซึ่งจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายและการจัดเก็บรายได้จากการทำอุตสาหกรรมกัญชามีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถตรวจสอบการกระทำผิด

ทั้งนี้ ตัวอย่างการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในงานภาครัฐไทย อาทิ การคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว (VAT Refunds for Tourists) ผ่านแอปพลิเคชันของกระทรวงการคลังร่วมกับธนาคารกรุงไทยเพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพระบบงานที่มีส่วนสำคัญในการอำนวยความสะดวกการคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยนักท่องเที่ยวสามารถตรวจสอบข้อมูลการซื้อสินค้าและบริการ รวมทั้งข้อมูลการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้จากเดิมใช้เวลาดำเนินการลดลงจาก 34 วัน ทำการเหลือเพียง 3 วันทำการ เป็นการช่วยอำนวยความสะดวก ลดระยะเวลาการดำเนินการ ลดค่าใช้จ่ายการบริการภาครัฐ และมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง โครงการความร่วมมือกับภาคภาคเอกชน

ของกรมบัญชีกลางพัฒนาระบบให้บริการหนังสือคำประกันอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-LG ผ่านเทคโนโลยี Blockchain สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์บนระบบ e-GP ทำให้การยื่นหนังสือรับรองกับภาครัฐมีความสะดวกมากขึ้น สามารถอนุมัติรายการได้เร็วสุดภายใน 10 นาที จากเดิมใช้เวลา 3-7 วัน ทำให้บริการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความโปร่งใส เป็นธรรม ภายใต้มาตรฐานความปลอดภัยลดการใช้กระดาษ และลดความซับซ้อนการเชื่อมต่อกับธนาคารต่าง ๆ ซึ่งในรูปแบบเดิมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลต้องมีการแก้ไขทุกการเชื่อมต่อ แต่เมื่ออยู่บน e-LG เหลือเพียงแค่ระบบเดียว คือ เชื่อมกับระบบ Blockchain ที่ธนาคารต่าง ๆ ร่วมอยู่แล้วทำให้การแก้ไขเพียงครั้งเดียวสามารถรองรับทุกธนาคาร ทั้งนี้ โครงการฯ เกิดจากความร่วมมือของหลายหน่วยงาน อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทผู้สอบบัญชีและบริษัทชั้นนำสามารถช่วยแก้ปัญหาและลดระยะเวลาในการขอหนังสือรับรองทางการเงิน ให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย น่าเชื่อถือ ป้องกันการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพรายงานทางการเงินและเป็นการในการคุ้มครองผู้ลงทุนและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของตลาดทุนในประเทศ

แผนภาพ 20 การคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain)

ที่มา: Business Today (2563)

จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ในการจัดการข้อมูลต่าง ๆ ของภาครัฐ จะมีประโยชน์ในการนำมาให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังตอบสนองต่อนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมถึงยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act : PDPA) ที่จะมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มิถุนายน 2565 อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้ยังมีข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความยากต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลเมื่อถูกจัดเก็บเข้าสู่ระบบ ดังนั้น ข้อมูลจึงไม่ควรมีการแก้ไขบ่อยแต่ควรเป็นข้อมูลที่ต้องการความปลอดภัยสูง การตรวจสอบข้อมูลได้ยากโดยเฉพาะหน่วยงานรัฐที่กำกับเรื่องการกระทำผิดกฎหมาย รวมถึงเป็นระบบที่มีการลงทุนสูง ทั้งนี้ ในการนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1) มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่การเชื่อมโยงข้อมูล การบริการและการดำเนินงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนด้านงบประมาณและการดูแลระบบ อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพจากการใช้บริการร่วมกัน และนำไปสู่การให้บริการประชาชนได้อย่างครบวงจร ณ จุดเดียว อาทิ การบูรณาการข้อมูลประชาชนจากทุกหน่วยงาน เพื่อให้สามารถกำหนดสิทธิ์และจัดสวัสดิการให้ประชาชนได้ถูกต้องครบถ้วน เป็นต้น
- 2) มีหน่วยงานกำกับดูแลออกกฎหมาย และกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้ Blockchain เพื่อรักษาสมดุลระหว่างความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลกับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและยอมรับจากสังคม
- 3) พัฒนาบุคลากรในการพัฒนาและดูแลระบบฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้มีความครอบคลุมทั่วถึง อาทิ โครงข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคและพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงกฎหมายรวมถึงกฎระเบียบภายในส่วนราชการ/หน่วยงาน ให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน เพื่อลดการถือครองข้อมูลและให้สามารถขับเคลื่อนการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และการปรับเปลี่ยนการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นเอกสารให้มีลักษณะเป็นดิจิทัล เพื่อให้สามารถนำข้อมูลขึ้นไปจัดเก็บอยู่ในระบบคลาวด์ (Cloud Storage) ซึ่งจะทำให้สามารถแบ่งปันและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ในทันที

การจัดการปัญหาน้ำท่วมในต่างประเทศ : บทเรียนสำหรับประเทศไทย

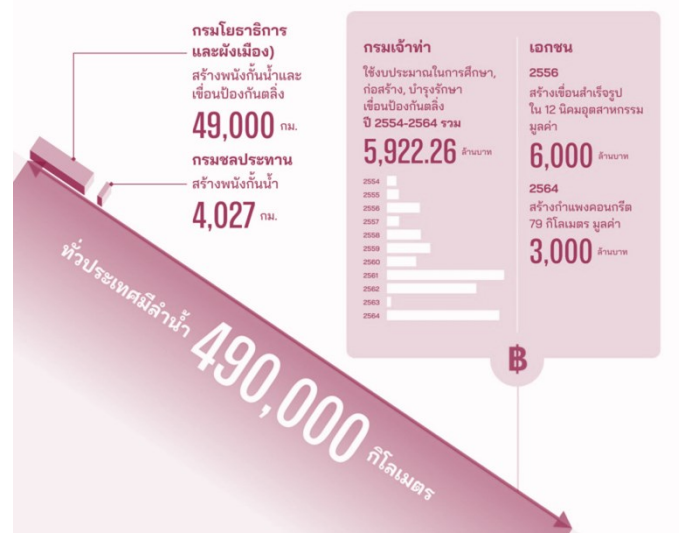
การเรียนรู้วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมจากประเทศต่าง ๆ ชี้ให้เห็นว่าการแก้ปัญหาจำเป็นต้องมีการดำเนินงานในเรื่องการมีพื้นที่ชะลอน้ำ ระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม รวมทั้งการมีระบบการแจ้งเตือนและการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเป็นบทเรียนที่ประเทศไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การจัดการปัญหาน้ำท่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากที่ตั้งของประเทศอยู่ในพื้นที่ภูมิศาสตร์เขตร้อน ที่ได้รับอิทธิพลฝนจากมรสุมตามฤดูกาล รวมทั้งภูมิประเทศที่ตอนกลางของประเทศเป็นที่ราบลุ่ม จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดน้ำท่วมตามฤดูกาล จากข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ชี้ให้เห็นว่า ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา มีการเกิดอุทกภัยจำนวนมากกว่า 40,000 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าความเสียหายมากกว่า 12.59 ล้านล้านบาท นอกจากนี้เรื่องธรรมชาติที่เป็นสาเหตุหลักของการเกิดน้ำท่วมแล้ว ความพร้อมในการรับมือเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลถึงระดับความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ที่ผ่านมา การบริหารจัดการน้ำท่วมของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องการประสานการ

ดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่ประสบภัย ตลอดจน ปัญหาการสื่อสารข้อมูล/การแจ้งเตือนที่ยังไม่ทันทั่วถึงและเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม หลังจากวิกฤตน้ำท่วมใหญ่ปี 2554 การบริหารจัดการน้ำท่วมของไทยมีทิศทางไปในแนวทางที่ดีขึ้นกว่าในอดีต จากเดิมที่การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในแต่ละพื้นที่เป็นแบบเฉพาะหน้า มาเป็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีความสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่มากขึ้น อาทิ การบริหารจัดการน้ำ/อ่างเก็บน้ำ การพัฒนาพื้นที่แก้มลิง การจัดหาทางน้ำหลาก/ทางผันน้ำ การปรับปรุงสภาพลำน้ำและคันกันน้ำริมแม่น้ำ

สายหลัก ทำให้โครงสร้างพื้นฐานในการจัดการน้ำท่วมในภาพรวมของประเทศดีขึ้น ทั้งนี้ พบว่าตั้งแต่เหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 ถึงปัจจุบัน ภาครัฐโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมชลประทาน มีการสร้างพนังกั้นน้ำและเขื่อนป้องกันน้ำท่วมไปแล้ว 53,027 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 10.82 ของลำน้ำทั่วประเทศ กรมเจ้าท่ามีการใช้งบประมาณในการศึกษา ก่อสร้าง และบำรุงรักษาเขื่อนป้องกันตลิ่งกว่า 5,922.26 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีการสร้างเขื่อนสำเร็จรูปและกำแพงคอนกรีตของภาคเอกชน มูลค่ากว่า 9,000 ล้านบาท

แผนภาพ 21 การดำเนินการป้องกันน้ำท่วม ในเรื่องการสร้างพนังกั้นน้ำ และเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ตั้งแต่เหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 - 2564

ที่มา: อภิชชาติ อนุกุลอำไพ (2564)

ภายหลัง ไทยมีการออกพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่มีการจัดองค์กร/โครงสร้าง/ระเบียบการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมอย่างเป็นรูปธรรม และมีแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ขึ้น โดยมีแผนแม่บทด้านการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัยเป็นหนึ่งในแผนดังกล่าว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ภายใต้กลยุทธ์ 5 ด้าน คือ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ โดยการปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ ปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติที่ตื้นเขิน 2) ป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมืองโดยการจัดระบบป้องกันชุมชนเมือง การจัดทำฝังน้ำ ฝังการระบายน้ำ 3) การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำโดยการพัฒนาแก้มลิง พื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง การพัฒนาอาคารบังคับน้ำ สถานีสูบน้ำ 4) การบรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำแผนและดำเนินการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ และ 5) สนับสนุนการปรับตัวและเผชิญเหตุ โดยมีความก้าวหน้าที่สำคัญคือการมีพื้นที่ที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ ซึ่งมีความคืบหน้าแล้วมากกว่าร้อยละ 75 ขณะที่ในด้านอื่นยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

ตาราง 8 ความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ด้านการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

เรื่อง	เป้าหมาย	ความก้าวหน้าการดำเนินงาน
การปรับปรุงทางน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ	870 กิโลเมตร	ร้อยละ 34
การมีพื้นที่ที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ	ชุมชนเมือง 185 แห่ง พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย 9.88 ล้านไร่	ร้อยละ 75
การป้องกันตลิ่ง	1,561 กิโลเมตร	ร้อยละ 10
คนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงมีการปรับตัว		อยู่ระหว่างการดำเนินการ 90 แห่ง

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

จากสถานการณ์น้ำท่วม ผลกระทบ และแนวทางตามแผนบริหารจัดการน้ำดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับปัญหาน้ำท่วมโดยเน้นไปที่การป้องกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีแนวทางทั้งการปรับปรุงแม่น้ำลำคลองให้ระบายน้ำได้ดีขึ้น การสร้างพนังกั้นน้ำ และการปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ อย่างไรก็ตาม การจัดการปัญหาน้ำท่วม จำเป็นต้องพิจารณาตั้งแต่การจัดการน้ำไปจนถึงการให้ความช่วยเหลือเมื่อครั้นเรือประสบปัญหา ซึ่งจากการดำเนินการของต่างประเทศ มีบทเรียนและการดำเนินการในการจัดการปัญหาน้ำท่วมที่สำคัญ ดังนี้

1) การป้องกันน้ำท่วมต้องให้ความสำคัญกับลักษณะของพื้นที่ หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย เน้นการป้องกันน้ำท่วมโดยพยายามหาทางควบคุมน้ำ อาทิ ประเทศเนเธอร์แลนด์มีระบบการบริหารจัดการน้ำที่เรียกว่า Delta Works ซึ่งเป็นการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานป้องกันน้ำท่วมขนาดใหญ่ประกอบด้วย เขื่อน พนังกั้นน้ำ ประตูระบายน้ำ และกำแพงกันคลื่น และขยายพื้นที่รับน้ำโดยเคลื่อนย้ายคนออกจากพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่รับน้ำตามสภาพภูมิประเทศ ขณะที่ประเทศจีนมีการออกแบบเมืองตามแนวคิดเมืองฟองน้ำ (Sponge City) ที่ให้พื้นที่เมืองเป็นพื้นที่ที่สามารถดูดซับน้ำปริมาณมากได้มีท่อน้ำและชะลอน้ำ

ก่อนที่จะปล่อยกลับไปสู่พื้นที่ โดยมีการเปลี่ยนพื้นถนนให้น้ำซึมผ่านได้ การปรับท่อน้ำฝน และท่อน้ำทิ้งให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับประเทศญี่ปุ่น มีการสร้างทางผันน้ำใต้ดินขนาดใหญ่ เพื่อเป็นพื้นที่เก็บกักและระบายน้ำฝนในช่วงเกิดพายุเนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ ซึ่งการไม่ให้ความสำคัญกับภูมิประเทศอาจสร้างความเสียหายในภายหลัง เช่น กรณีของสหรัฐอเมริกา ในเมืองนิวยอร์ก ซึ่งพื้นที่ร้อยละ 35 ของเมือง อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล และมีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำหลายร้อยกิโลเมตร และเมื่อครั้งเกิดเฮอริเคนแคทริน่า ส่งผลให้พื้นที่กว่าร้อยละ 50 จมอยู่ใต้น้ำ ทำให้รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาต้องแก้ปัญหาด้วยการเสนอซื้อพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ประมาณ 25,000 แห่ง เพื่อปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทำหน้าที่รองรับน้ำในภายหลัง

2) การแจ้งเตือนมีส่วนสำคัญในการบรรเทาผลกระทบ หลายประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่นมีระบบเตือนภัย J-ALERT ที่ครอบคลุมทั้งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งระบบนี้จะทำงานสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ใช้ในการแจ้งเตือน และแนะนำข้อควรปฏิบัติแก่ประชาชนไม่ว่าจะเกิดภัยอันตรายประเภทใดก็ตาม ซึ่งระบบจะแจ้งไปในทุกเครื่องมือสื่อสารซึ่งทำให้สามารถมั่นใจได้ว่าประชาชนจะทราบถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น ประเทศฟิลิปปินส์เป็นอีกตัวอย่างที่ดีในการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาน้ำท่วม โดยมีระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เรียกว่า Nationwide Operational Assessment of Hazards ซึ่งเป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลด้านอากาศและแผนที่ในระดับชุมชนมาใช้พยากรณ์ และคาดการณ์เส้นทางน้ำ รวมทั้งยังมีระบบเตือนภัยผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันบนมือถือที่มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ ในขณะที่ประเทศจีน มีการสร้างสถานีสังเกตการณ์น้ำท่วมกว่า 30,000 แห่ง เลียบแม่น้ำแยงซี เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลใช้สำหรับคาดการณ์สถานการณ์และเตือนภัยแก่ประชาชน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนสามารถเตรียมตัว และบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

3) การบริหารจัดการและการเตรียมพร้อมรับมือเมื่อเผชิญเหตุ ด้านการบริหารจัดการ สหรัฐอเมริกามีสำนักงานบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินกลาง เป็นหน่วยงานหลัก และบูรณาการความร่วมมือระหว่างทหาร หน่วยงานภาครัฐและอาสาสมัครจากที่ต่าง ๆ จีนมีศูนย์บรรเทาภัยแล้งและควบคุมอุทกภัยแห่งชาติ ญี่ปุ่นมีสำนักงานจัดการภัยพิบัติและอัคคีภัย ซึ่งทั้งหมดมีอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการอย่างมีเอกภาพ ขณะที่การเตรียมรับมือ ในประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดพื้นที่สำหรับผู้ประสบภัยในช่วงเกิดภัยพิบัติกระจายทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นศูนย์พยาบาล และรองรับการอพยพของประชาชนและดูแลผู้ประสบภัย

บทเรียนจากต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการเพื่อรับมือกับปัญหาน้ำท่วมของประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (1) **ผังเมือง/ผังน้ำ เป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วม** โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง การวางผังเมืองที่ดีจะลดความเสี่ยงการเกิดปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากผังเมืองจะควบคุมการใช้ที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และธรรมชาติการไหลของน้ำ (2) **การคาดการณ์สถานการณ์และเส้นทาง** การไหลของน้ำที่ชัดเจน จะช่วยให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) **ระบบเตือนภัย** ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมต้องทันต่อสถานการณ์และทั่วถึง โดยเพิ่มช่องทางการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันหรือ

การส่งข้อความในมือถือแจ้งเตือนให้กับประชาชน นอกเหนือจากการแจ้งผ่านเสียงตามสายในหมู่บ้าน (4) การพัฒนา/ฟื้นฟู/บำรุงรักษาพื้นที่รองรับน้ำและพื้นที่ชะลอน้ำให้มีมากขึ้นและพร้อมใช้งาน จะช่วยให้การรับมือปัญหาน้ำท่วมเป็นไปอย่างทันท่วงที (5) การสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวของประชาชนเพื่อพร้อมรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วม จะช่วยบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากปัญหาน้ำท่วมได้เป็นอย่างมาก และ (6) การเตรียมพื้นที่รองรับกรณีมีผู้ประสบภัย จะช่วยในการรับมือผลกระทบและบรรเทาทุกข์ให้กับประชาชนเป็นไปอย่างทันต่อสถานการณ์ และลดการสูญเสียทั้งชีวิต/ทรัพย์สินโดยไม่จำเป็น

ตาราง 9 การจัดการน้ำท่วมในแต่ละประเทศ

ระยะก่อนเกิดภัย	
การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและการระบายน้ำ	เนเธอร์แลนด์ มีระบบการบริหารจัดการน้ำขนาดใหญ่ (Delta Works) โดยการสร้างเขื่อน ประตูระบายน้ำ พกกันน้ำ สถานีสูบน้ำ กำแพงกันคลื่นทะเล เพื่อป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง จีน มีระบบจัดการน้ำในเขตเมือง ตามแนวคิดเมืองฟองน้ำ (Sponge City) โดยออกแบบให้เมืองมีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถดูดซับน้ำ กักเก็บ กรอง/จัดการน้ำฝน เพื่อควบคุมน้ำและลดปัญหาน้ำท่วม ญี่ปุ่น มีการจัดการน้ำส่วนเกินและพื้นที่ชะลอน้ำ โดยการสร้างทางผันน้ำใต้ดินขนาดใหญ่ พื้นที่กักเก็บและระบบระบายน้ำ สหรัฐอเมริกา ใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยการเสนอซื้อพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ประมาณ 25,000 แห่ง เพื่อปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำทำหน้าที่รองรับน้ำ
การเตรียมพร้อม (Preparedness)	ฟิลิปปินส์ มีระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Nationwide Operational Assessment of Hazards) ที่รวบรวมข้อมูลด้านอากาศต่างๆ เพื่อใช้พยากรณ์และคาดการณ์เส้นทางน้ำ รวมทั้งมีระบบเตือนภัยผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันบนมือถือ เพื่อให้ประชาชนและภาครัฐเตรียมการรับมือ จีน มีศูนย์ต่อต้านภัยแล้งและอุทกภัย และสร้างสถานีสังเกตการณ์น้ำท่วมกว่า 30,000 แห่งเลียบแม่น้ำแยงซี เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและใช้พยากรณ์สถานการณ์และเตือนภัยแก่ประชาชน
ระยะระหว่างการเกิดภัย	
กลไกการดำเนินงาน	สหรัฐอเมริกา มีสำนักงานบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินกลาง (Federal Emergency Management Agency) เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างทหาร หน่วยงานภาครัฐและอาสาสมัครจากที่ต่าง ๆ จีน มีศูนย์บรรเทาภัยแล้งและควบคุมอุทกภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่กำกับดูแลและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ญี่ปุ่น มีสำนักงานจัดการภัยพิบัติและอัคคีภัย (Fire and Disaster Management Agency)
วิธีการจัดการ	นิวซีแลนด์ มีนวัตกรรมเพื่อป้องกันน้ำท่วม คือ Flood Barriers เป็นอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม ที่สามารถลดหรือชะลอน้ำท่วมไม่ให้เข้ามาในบริเวณอาคารบ้านเรือน นอร์เวย์ พัฒนาเครื่องมือเพื่อป้องกันน้ำท่วม คือ AquaFence ที่สามารถใช้ทดแทนกระสอบทรายและผนังกันน้ำได้ดี สะดวกต่อการขนย้าย และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ อังกฤษ มีนวัตกรรมเขื่อนชั่วคราว (Rapidam) สามารถป้องกันน้ำท่วมได้หลายรูปแบบ ญี่ปุ่น พัฒนาพื้นที่สำหรับผู้ประสบภัยในช่วงเกิดภัยพิบัติกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นศูนย์เครื่องมือสถานพยาบาล รวมทั้งรองรับการอพยพของประชาชนและดูแลผู้ประสบภัย

ที่มา: <https://missiontothemoon.co/thailandnews-thailand-flood/>

บทความ “COVID-19 ภัยต่อสุขภาพ กับความยากจน และความเหลื่อมล้ำ”

ภาพรวมความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย จากมาตรการช่วยเหลือเยียวยาของภาครัฐ แต่ยังมีประเด็นที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญทั้ง ปัจจัยที่ทำให้ผู้ได้รับผลกระทบบางกลุ่มเข้าไม่ถึงมาตรการเยียวยา รวมทั้งผลกระทบต่อเนื่องที่เกิดขึ้นหลังวิกฤต COVID-19 ซึ่งต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมในระยะต่อไป เพื่อช่วยลดและบรรเทาผลกระทบทางลบในด้านต่าง ๆ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กระทบกับประเทศไทยตั้งแต่ต้นปี 2563 โดยในระยะแรกจากการเป็นโรคอุบัติใหม่ที่สามารถแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว และทั่วโลกยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสชนิดนี้มากนัก ทำให้รัฐบาลต้องมีมาตรการควบคุมการระบาดอย่างเข้มงวด ทั้งการปิดสถานที่เสี่ยง จำกัดการเดินทาง กระจายการตรวจหาเชื้อ และควบคุมผู้ติดเชื้ออย่างเข้มงวด ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก จนทำให้เศรษฐกิจไทยหดตัวอย่างรุนแรงตั้งแต่ไตรมาส 2 ปี 2563 ผู้ประกอบการบางสาขาต้องปิดกิจการ หรือเลิกจ้างแรงงานบางส่วน และอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากปกติประมาณ 1 เท่าตัว สถานการณ์ดังกล่าวทำให้โครงสร้างระหว่างประเทศ สถาบันวิจัย หรือนักวิชาการต่างมีข้อกังวลไปในทิศทางเดียวกันว่า COVID-19 จะส่งผลให้สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำมีความรุนแรงขึ้น และกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะธนาคารโลกที่ออกมาคาดการณ์ว่าสัดส่วนคนจนจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.8 ในปี 2563 จากปี 2562 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.24 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในปี 2563 เป็นดังนี้

ความยากจนไม่ได้เพิ่มขึ้นมากดังที่มีการคาดการณ์ไว้

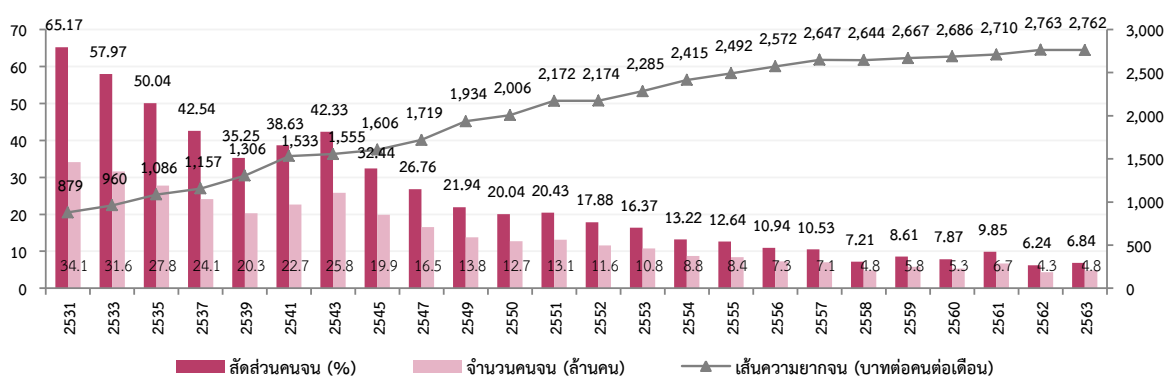
จำนวนคนยากจน¹⁰ ในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 4.8 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนคนจนที่ร้อยละ 6.84 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.24 ในปี 2562 หรือคนจนมีจำนวนเพิ่มขึ้น 0.5 ล้านคนจากปีก่อนหน้านั้น ซึ่งการที่สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการระบาดของ COVID-19 ที่กระทบต่อเศรษฐกิจอย่างรุนแรง โดยเศรษฐกิจไทยในปี 2563 หดตัวลงถึงร้อยละ 6.1¹¹ เมื่อเทียบกับการขยายตัวร้อยละ 2.3 ในปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความยากจนยังต่ำกว่าที่หลายฝ่ายคาดการณ์ไว้ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากมาตรการช่วยเหลือเยียวยาของรัฐบาลที่ได้ออกมาตลอดช่วงเวลาการระบาดของ COVID-19 โดยรัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาครอบคลุมประชากรมากกว่า 40 ล้านคน ประกอบด้วย โครงการเราไม่ทิ้งกัน (ช่วยเหลือเงินชดเชยรายได้กลุ่มอาชีพอิสระ เกษตรกร และผู้ประกอบการขนาด 39 และ 40 คนละ 5,000 บาท รวม 3 เดือน) การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็กแรกเกิด อายุ 0-6 ปี ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนชรา ผู้ที่มีบัตรคนพิการ

¹⁰ จำนวนคนจนพิจารณาผู้ที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งเป็นการพิจารณาคนจนด้านตัวเงิน โดยเส้นความยากจนคำนวณจากความต้องการบริโภคอาหารขั้นต่ำของสมาชิกในครัวเรือน และการบริโภคสินค้าอื่นที่ไม่ใช่อาหารที่เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน

¹¹ รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สี่ ทั้งปี 2563 และแนวโน้มปี 2564 , สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยช่วยเหลือเงินเยียวยาคนละ 1,000 บาท จำนวน 3 เดือน กลุ่มตกหล่น อาทิ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และลูกจ้างในระบบประกันสังคมที่จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 6 เดือน และกลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 13.6 ล้านคนที่ได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมในช่วงปลายปี ทำให้โดยเฉลี่ยประชาชนได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ (เฉพาะโครงการช่วยเหลือเยียวยาตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563) เฉลี่ยทั้งปีที่ 13,473 บาทต่อคนต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ 1,123 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 40 ของเส้นความยากจน

แผนภาพ 22 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน ตั้งแต่ ปี 2531 – 2563

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ตารางที่ 10 แผนงาน โครงการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

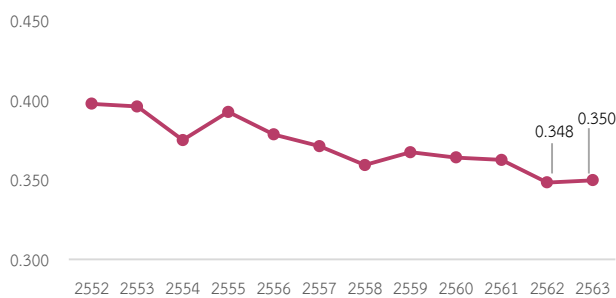
ชื่อข้อเสนอโครงการ	ระยะเวลา	เงินช่วยเหลือเยียวยา (รวม)	การจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยา	จำนวนผู้ได้รับประโยชน์
โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ กค. (เราไม่ทิ้งกัน)	3 เดือน (เม.ย.-มิ.ย. 63)	15,000 บาท	5,000 บาท/เดือน	กลุ่มอาชีพอิสระ 15.3 ล้านคน
แผนงานโครงการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	3 เดือน (พ.ค.-ก.ค. 63)	15,000 บาท	5,000 บาท/เดือน	เกษตรกร 7.6 ล้านคน
โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชย ให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ พม.	3 เดือน (พ.ค.-ก.ค. 63)	3,000 บาท	1,000 บาท/เดือน	กลุ่มเปราะบาง 6.7 ล้านคน
โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชย ให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	3 เดือน (พ.ค.-ก.ค. 63)	3,000 บาท	1,000 บาท/เดือน	ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 1.03 ล้านคน
โครงการชดเชยรายได้แก่ลูกจ้างของสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	3 เดือน (มิ.ย.-ส.ค. 63)	15,000 บาท	15,000 บาท (จ่ายครั้งเดียว)	กลุ่มตกหล่น 0.0139 ล้านคน
โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 1	3 เดือน (ต.ค.-ธ.ค. 63)	1,500 บาท	500 บาท/เดือน	13.6 ล้านคน

ที่มา: รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2563

ความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเช่นเดียวกับความยากจน

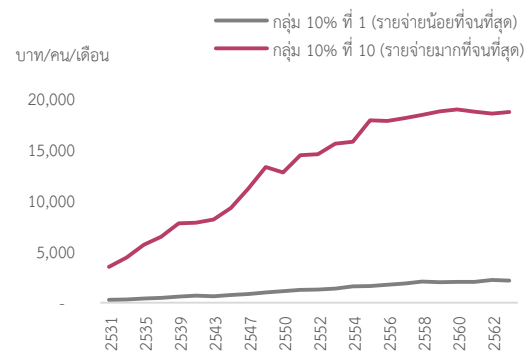
ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคจีนิ (Gini coefficient) ด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ในปี 2563 อยู่ที่ 0.350 เพิ่มขึ้นจาก 0.348 ในปี 2562 เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ทำให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและรายได้ของคน ขณะเดียวกันยังทำให้ครัวเรือนมีภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการป้องกันโรค โดยเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายครัวเรือนเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย (decile 1) มีรายจ่ายลดลงร้อยละ 1.6 ขณะที่ครัวเรือนรายได้สูง (decile 10) มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.76 ทั้งนี้สาเหตุที่ครัวเรือนรายได้น้อยมีรายจ่ายลดลงเนื่องจากการระบาดของ COVID-19 และมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดทำให้ครัวเรือนกลุ่มนี้ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระมีข้อจำกัดในการหารายได้ จึงต้องปรับลดรายจ่ายลงโดยเฉพาะการบริโภคอาหารที่ครัวเรือนรายได้น้อยมีการบริโภคลดลงถึงร้อยละ 4.36

แผนภาพ 23 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย
จำแนกตามเขตการปกครอง ปี 2552 - 2563

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพ 24 รายจ่ายเฉลี่ยของประชากร จำแนกตามระดับรายจ่าย
ปี 2531-2563

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ทั้งนี้ แม้ภาพรวมครัวเรือนรายได้น้อยจะมีรายจ่ายเพื่อการบริโภคลดลง แต่ค่าใช้จ่ายด้านเวชภัณฑ์และการตรวจรักษาพยาบาลกลับเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 9.29 เนื่องจากต้องป้องกันตนเองในช่วงการแพร่ระบาด อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา อาทิ อุปกรณ์การเรียน ค่าเล่าเรียน ที่เพิ่มขึ้นมากกว่าครัวเรือนรายได้สูงด้วย โดยครัวเรือนรายได้น้อยในกลุ่ม decile 1 และ 2 มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.56 และร้อยละ 8.89 ขณะที่ครัวเรือนรายได้มากมีรายจ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.85 เนื่องจากครัวเรือนรายได้น้อยจำเป็นต้องซื้ออุปกรณ์เพื่อให้เด็กสามารถเรียนออนไลน์ได้ ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการสื่อสาร ยังพบว่ากลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย มีค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.70 เนื่องจากลักษณะการประกอบอาชีพของวัยแรงงานที่ส่วนใหญ่ไม่สามารถทำงานจากที่บ้านได้ (Work from home) ซึ่งแตกต่างจากครัวเรือนรายได้สูง รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านการสื่อสารต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ค่าใช้บริการโทรศัพท์ ค่าบริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับที่จำนวน

คนยากจนลดลงไม่มากนัก คือ การที่รัฐให้ความช่วยเหลือกับประชาชนเป็นจำนวนมากกว่า 40 ล้านคน (มาตรการช่วยเหลือเยียวยาตาม พ.ร.ก.เงินกู้ฯ) ให้ความช่วยเหลือล้าไม่ได้ปรับเปลี่ยนขึ้นมาก เพราะการช่วยเหลือของรัฐทำให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถรักษาระดับค่าครองชีพไว้ได้ชั่วคราว ขณะที่ครัวเรือนรายได้สูงชะลอการบริโภคลงเท่านั้น

ทั้งนี้ แม้ว่าความยากจนและความเหลื่อมล้ำจะปรับตัวเพิ่มขึ้นไม่มากนัก แต่ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังมีประเด็นที่ต้องตระหนักถึงและให้ความสำคัญ เนื่องจากหากไม่มีความช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำจะเพิ่มขึ้นมาก และแม้จะมีการช่วยเหลือเยียวยาแต่ยังมีโอกาสเกิดการตกหล่นจากการเข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ต และมีทักษะดิจิทัลต่ำ อีกทั้ง COVID-19 ยังกระทบต่อแต่ละสาขาเศรษฐกิจและกลุ่มคนที่แตกต่างกันโดยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มรายได้สูงซึ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันแม้ว่าสถานการณ์การระบาดจะหมดลง แต่จะยังมียุทธศาสตร์ตกค้าง จากครัวเรือนที่มีภาระหนี้ที่สูง แรงงานและนักเรียนนักศึกษาได้รับผลกระทบจากการว่างงานอย่างยาวนาน และการขาดเรียนทำให้ทักษะลดลง โดยมีรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำหากไม่มีการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ

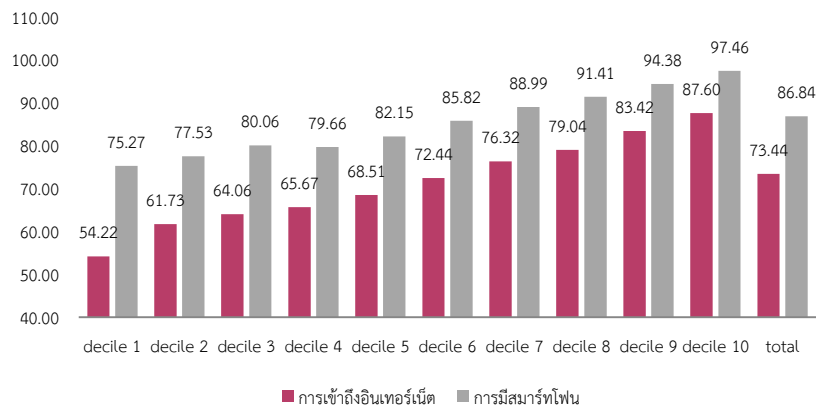
ความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้นไม่มาก เกิดจากการช่วยเหลือของรัฐซึ่งเป็นผลชั่วคราวซึ่งหากความช่วยเหลือหมดลงในช่วงที่เศรษฐกิจและการจ้างงานยังไม่ฟื้นตัวสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำจะรุนแรงกว่าเดิม โดยกรณีของความยากจนที่พบว่า โดยเฉลี่ยประชาชนได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐที่ 13,473 บาทต่อคนต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ 1,123 บาทต่อคนต่อเดือนนั้น คาดว่าหากไม่มีการช่วยเหลือเยียวยาดังกล่าว จำนวนคนยากจนในปี 2563 จะมีจำนวนทั้งสิ้น 11.02 ล้านคน¹² คิดเป็นสัดส่วนคนจนร้อยละ 15.9 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีคนยากจนเพิ่มขึ้นกว่า 6 ล้านคน ขณะที่ความเหลื่อมล้ำหากไม่รวมผลของนโยบาย คาดว่าค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคจีนิจะเพิ่มขึ้นจาก 0.350 เป็น 0.383 หรือกล่าวได้ว่าหากไม่มีการช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำจะเทียบเท่ากับปี 2557 จะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐมีส่วนช่วยอย่างมากจากผลกระทบ COVID-19 อย่างไรก็ดี ภายใต้การช่วยเหลือดังกล่าวยังมีข้อสังเกตที่สำคัญ คือ

1) **สมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ต และทักษะดิจิทัล เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าถึงความช่วยเหลือเยียวยา และเป็นภาระที่ครัวเรือนยากจนต้องรับเพิ่มขึ้น** โดยในปี 2563 รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยา อาทิ โครงการเราไม่ทิ้งกัน เราเที่ยวด้วยกัน คนละครึ่ง เราชนะ เรารักกัน ซึ่งต้องดำเนินการผ่านสมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ต ทำให้มีประชาชนจำนวนหนึ่งเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือ เนื่องจากไม่มีสมาร์ทโฟนและเข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ต โดยภาพรวมปี 2563 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (decile 1) มีสมาร์ทโฟนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.27 แต่กลับเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 54.22 เท่านั้น ซึ่งเป็น

¹² คำนวณความยากจนโดยหักเงินช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐตาม พ.ร.ก.เงินกู้ฯ ออกในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ และลูกจ้างภาคเอกชน (ไม่รวมข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนายจ้าง และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี) และเทียบกับเส้นความยากจน โดยผู้ที่มีรายจ่ายต่ำกว่าเส้นความยากจนถือเป็นคนยากจน ขณะที่ ความเหลื่อมล้ำจะใช้การหักเงินออกจากรายจ่ายเช่นเดียวกับกรณีความยากจน และนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคจีนิ

ข้อจำกัดต่อการเข้าถึงการช่วยเหลือ นอกจากนี้ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (decile 1) ยังต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 160.33 บาท/ครัวเรือน/เดือน ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องเพิ่มเติมเข้ามาในกลุ่มครัวเรือนเหล่านี้ ทั้งนี้ นอกจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทักษะทางดิจิทัลยังเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจาก การเข้ารับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับสิทธิประโยชน์จำเป็นต้องมีทักษะการใช้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาของรุ่งเกียรติ (2564) ระบุว่ายังมีครัวเรือนไทยถึงร้อยละ 18 ที่มีทักษะความรู้ด้านดิจิทัลต่ำ โดยคนกลุ่มนี้นักเป็นคนตกงานหรือทำงานที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายของการช่วยเหลือเยียวยาของภาครัฐ

แผนภาพ 25 สัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาร์ทโฟน และครัวเรือนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต

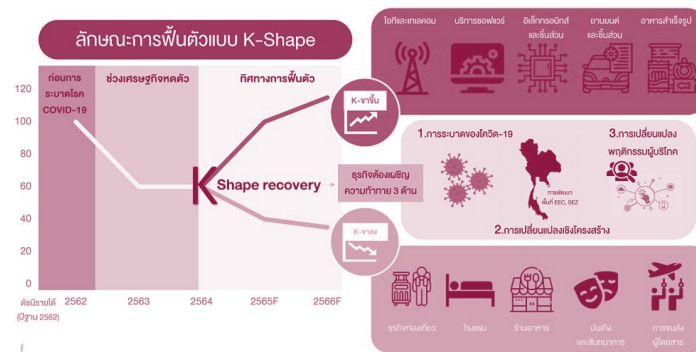

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

2) **COVID-19 ส่งผลกระทบทที่แตกต่างกันในแต่ละสาขาเศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้นในภายหลัง** เมื่อพิจารณาผลกระทบจาก COVID-19 จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ พบว่าภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงคือภาคการท่องเที่ยว ซึ่งตั้งแต่มีการระบาดภาคการท่องเที่ยวมีการจ้างงานลดลงมากในปี 2563 อาทิ สาขาตัวแทนการท่องเที่ยว การขนส่งทางอากาศ โรงแรมที่ลดลงถึงร้อยละ 32.0 15.0 และ 12.2 ตามลำดับ ขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงานลดลงเล็กน้อยสำหรับภาคอุตสาหกรรมภาพรวมการจ้างงานลดลง แต่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสาขา โดยสาขาเคมีภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ อุปกรณ์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ยังมีการขยายตัวได้สวนทางกับสาขาสิ่งทอและเครื่องจักรที่มีการจ้างงานลดลง ความแตกต่างดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงลักษณะของการฟื้นตัวจาก COVID-19 ในลักษณะของ K-Shape ซึ่งศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีเอ็มพี (ttb analytics) ได้ศึกษาการปรับตัวของแต่ละธุรกิจ และพบว่าธุรกิจฟื้นตัวแล้ว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยางพารา พลังงาน เหล็กและโลหะ อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน เคมีภัณฑ์ วัสดุก่อสร้าง ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน อาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจกำลังฟื้นตัว ได้แก่ ค่าปลีก รับเหมาก่อสร้าง เกษตรแปรรูป ไอทีและเทเลคอม ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การแพทย์ เครื่องจักรและชิ้นส่วน สินค้าอุปโภคและบริโภคเฟอร์นิเจอร์ ขณะที่ ธุรกิจยังไม่ฟื้น เป็นกลุ่มที่ยังไม่ฟื้นและได้รับผลกระทบหนักจากการระบาดของ COVID-19 ส่วนใหญ่เป็นภาคบริการ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ให้เช่า ขนส่งและโลจิสติกส์ (ขนส่งทางน้ำ และทางอากาศ) ท่องเที่ยว (โรงแรมและร้านอาหาร) และการบริการส่วนบุคคล ทั้งนี้การฟื้นตัวที่ไม่เท่ากัน

อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในภายหลัง โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มฟื้นตัวช้ากว่าสาขาเศรษฐกิจอื่น ซึ่งในระยะต่อไปอาจพิจารณามาตรการช่วยเหลือที่แตกต่างกันตามระดับของผลกระทบ

แผนภาพ 26 ลักษณะของการฟื้นตัวของธุรกิจไทยจาก COVID-19
ในลักษณะ K-Shape ปี 2565-2566

ที่มา : ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ธนาคารทีบีเอ็มบีธนชาต (ttb analytics) (2564)

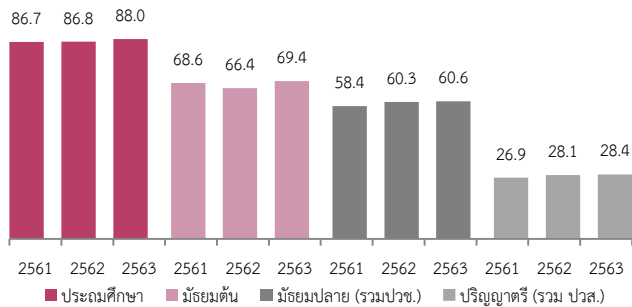
ผลกระทบต่อเนื่อง แม้ว่าสถานการณ์ COVID-19 จะคลี่คลายลง แต่จะมีผลกระทบต่อเนื่อง คือ

1) คนว่างงานเพิ่ม และว่างงานยาวนานขึ้น ส่งผลทั้งการขาดรายได้ การพัฒนาทักษะ และความสามารถในการหางานในอนาคต ในปี 2563 แม้อัตราการว่างงานจะอยู่ที่ร้อยละ 1.69 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับการว่างงานในช่วงปกติที่ร้อยละ 1 แต่ผู้ว่างงานที่ว่างงานมากกว่า 1 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30.7 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และมีผู้ว่างงานทำที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ถึง 1.2 ล้านคนจาก 0.5 ล้านคนในปี 2562 อีกด้วย ทั้งนี้ การว่างงานที่เพิ่มขึ้นมากและจำนวนผู้ว่างงานมากกว่า 1 ปีที่เพิ่มขึ้นสะท้อนถึงการขาดรายได้ รวมทั้ง ในปี 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดยังคงมีความรุนแรง จะส่งผลให้ผู้ว่างงานมีการว่างงานที่ยาวนานขึ้น และทำให้โอกาสในการกลับไปทำงานใหม่อีกครั้งยากขึ้น

2) การเข้าถึงการศึกษาไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่การที่นักเรียนนักศึกษาไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ที่จะส่งผลให้ความรู้ที่ขาดหายไป (learning loss) โดยในปี 2563 อัตราการเข้าเรียนสุทธิเพิ่มขึ้นในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งมีเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ทำงาน หรือฝึกรูปแบบ (Not in Education Employment or Training: NEETs) ลดลง (ร้อยละ 12.9 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 12.3 ในปี 2563) แต่อย่างไรก็ตาม การควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ทำให้ต้องเลื่อนการเปิดภาคเรียน และปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียน ส่งผลให้ความรู้ขาดหายมากขึ้นซึ่งจากรายงานผลกระทบของ COVID-19 ด้านสังคมของประเทศไทย (Social Impact Assessment of COVID-19 in Thailand) ของ Oxford Policy Management และ United Nation ระบุถึงผลกระทบต่อการศึกษาคือ การที่เด็กไม่ได้เรียนเป็นระยะเวลา 3-4 เดือน จะเกิดการสูญเสียทักษะทางการศึกษาเป็นเวลากว่า 1-1.5 ปี ขณะเดียวกันอาจทำให้เด็กมีทักษะลดลงด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนได้จากคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (ONET) เปรียบเทียบในปี 2562 และ 2563 ของนักเรียนในระดับชั้น ม.3 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเกือบทุกสาขาวิชา ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษ ขณะเดียวกันการปรับการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ยังทำให้

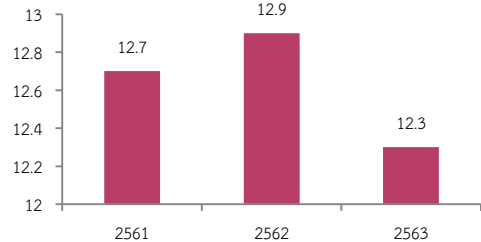
โอกาสในการเรียนของเด็กระหว่างครัวเรือนรายได้น้อย และรายได้สูงมีความแตกต่างกันมาก โดยกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำสุดยังขาดอุปกรณ์การเรียนจำนวนมาก ทำให้มีเด็กตกหล่นในการเรียนรู้นอกห้องเรียนประมาณ 8 หมื่นคน

แผนภาพ 27 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในแต่ละระดับชั้น ปี 2561 – 2563

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

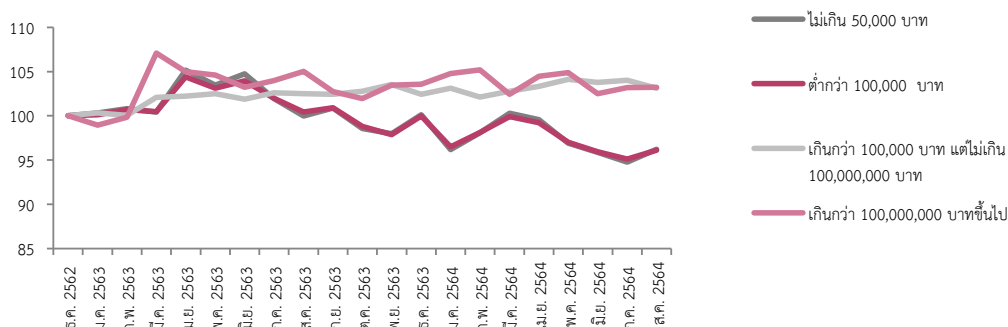
แผนภาพ 28 เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ทำงาน หรือฝึกอบรม (NEETs) ปี 2561-2563

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

3) วิกฤต COVID-19 ทำให้ครัวเรือนต้องนำเงินออมมาใช้จ่ายเพื่อรักษาระดับการบริโภค และมีการก่อกู้หนี้เพิ่มขึ้น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้รายได้ลดลงตามการหดตัวของเศรษฐกิจและการจ้างงาน ซึ่งครัวเรือนพยายามรักษาระดับการบริโภคจากการนำเงินออมมาใช้ทำให้เงินออมโดยเฉพาะกลุ่มที่มีเงินออมต่ำลดลงมาก และต่างจากกลุ่มที่มีเงินออมสูงซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยบัญชีเงินฝากที่มีมูลค่าต่ำกว่า 100,000 บาท มียอดเงินฝากลดลงอย่างต่อเนื่อง สวนทางกับบัญชีเงินฝากมากกว่า 100 ล้านบาท ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาหนี้ครัวเรือนยังพบว่า มูลค่าหนี้ครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 13.49 ล้านล้านบาทในปี 2562 เป็น 14.03 ล้านล้านบาท ในปี 2563 ซึ่งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงก่อน COVID-19 ทำให้แม้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัว การบริโภคของครัวเรือนจะยังไม่เพิ่มขึ้นมากนัก และจะกระทบปัญหาความยากจน เพราะครัวเรือนจะมีการชำระหนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนยากจนที่ในช่วงปี 2563 มีครัวเรือนยากจนที่เป็นหนี้ถึง 5.9 แสนครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนที่เป็นหนี้เพียง 4.5 แสนครัวเรือน ซึ่งแม้ปัจจุบันจะมีการช่วยเหลือลูกหนี้โดยปรับโครงสร้างหนี้ แต่ด้วยหนี้ที่มีมูลค่าสูงครัวเรือนยังต้องรับภาระในการชำระหนี้ต่ออีกช่วงหนึ่ง ซึ่งจากข้อมูลในปี 2564 (ข้อมูล SES ครึ่งปี 2564) โดยเฉลี่ยครัวเรือนต้องใช้ระยะเวลา 10 ปีถึงจะชำระหนี้หมด

แผนภาพ 29 ดัชนีมูลค่ายอดคงค้างเงินฝากต่อบัญชี (ใช้ฐาน ณ สิ้นปี 2562)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย คำนวณโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

4) สถานการณ์ COVID-19 กระทบต่อคนในวงกว้าง ทำให้ต้องใช้งบประมาณมากในการช่วยเหลือเยียวยา โดยในปี 2563 เฉพาะโครงการช่วยเหลือเยียวยาตาม พ.ร.ก. เงินกู้ฯ ใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 7.09 แสนล้านบาท ขณะที่ในปี 2564 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาแล้ว 1.36 แสนล้านบาท ทั้งนี้ หากสถานการณ์รุนแรงขึ้น อาจทำให้รัฐต้องออกมาตรการช่วยเหลือเยียวยาเพิ่มขึ้นซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระทางการคลัง และเป็นข้อจำกัดต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจในอนาคต

จากประเด็นข้างต้นมีแนวทางดำเนินการในระยะต่อไป ดังนี้

1) การช่วยเหลือเยียวยายังคงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งในปี 2564 รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาอย่างต่อเนื่องซึ่งส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือเยียวยาในลักษณะการรักษาระดับการบริโภค และการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่าย ซึ่งจะช่วยบรรเทาผลกระทบ และการจ้างงานได้บ้าง แต่หากมีมาตรการที่มุ่งเน้นให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นจะช่วยบรรเทาผลกระทบได้ดีขึ้น อีกทั้งจากผลกระทบต่อแต่ละสาขาที่มีความแตกต่างกัน อาจปรับมาตรการช่วยเหลือเยียวยาในลักษณะเฉพาะกลุ่ม เพื่อลดงบประมาณที่ต้องใช้ และสามารถช่วยเหลือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ มาตรการทางด้านสาธารณสุขทั้งการฉีดวัคซีน การควบคุมการแพร่ระบาด โดยเฉพาะในช่วงเปิดประเทศ และมาตรการจำกัดวงไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดเป็น Cluster ขนาดใหญ่ จะมีส่วนสำคัญมากต่อทั้งเศรษฐกิจและสังคม

2) การพัฒนาทักษะ และการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องมีกลไกที่เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะผู้ว่าจ้างที่ว่างงานเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้แม้ว่าปัจจุบันจะมีการฝึกอบรมออนไลน์ของภาครัฐและเอกชน ทั้งที่มีค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย หากกระบวนการฝึกอบรมมีการเชื่อมโยงกับตำแหน่งงานจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แรงงานสามารถพัฒนาทักษะได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และหางานได้ง่ายขึ้น

3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความพร้อมและสามารถเข้าถึงได้จะช่วยทั้งการอำนวยความสะดวกให้ผู้ได้รับผลกระทบเข้าถึงการช่วยเหลือเยียวยาได้มากขึ้น รวมทั้งยังสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะ และการหารายได้ แม้รัฐบาลจะมีโครงการเน็ตประชารัฐเน็ตห่างไกล และเน็ตชายขอบ ที่กระจายไป 44,352 แห่ง แต่ยังเข้าไม่ถึงครัวเรือน อีกทั้งยังมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับรายได้ของคนจนซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของคนจนในการเข้าถึงสวัสดิการและการเรียนรู้ออนไลน์ต่าง ๆ

4) การปรับโครงสร้างหนี้ และส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ เพื่อประกอบอาชีพ ร่วมกับการฝึกอบรมอาชีพ และยกระดับทักษะทางการเงิน จะมีส่วนช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครัวเรือน และสร้างโอกาสในการหารายได้ให้กับแรงงานมากขึ้น

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2561				2562				2563				2564		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1. คุณภาพของคน															
การมีงานทำ ^{1/}															
การมีงานทำ (พันคน)	37,361	37,884	38,301	37,911	37,703	37,782	37,486	37,483	37,424	37,081	37,927	38,289	37,581	37,822	37,706
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04	0.98	1.03	1.95	1.90	1.86	1.96	1.89	2.25
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04	0.98	1.03	1.95	1.90	1.86	1.96	1.89	2.25
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.60	0.47	0.40	0.40	0.43	0.35	0.40	0.53	0.50	1.11	0.93	0.96	0.91	0.86	1.30
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.62	1.13	1.07	1.07	1.20	1.12	1.26	1.07	1.26	2.28	2.24	2.09	2.37	2.04	2.56
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.53	1.22	1.09	1.15	0.95	1.21	1.09	1.13	1.20	2.12	2.39	1.99	2.43	1.99	2.48
- อาชีวศึกษา	2.03	1.90	1.15	1.31	1.34	2.05	2.05	1.48	1.21	2.93	2.79	2.44	2.10	3.18	2.82
- วิชาชีพชั้นสูง	2.18	2.42	1.42	1.41	1.71	1.89	1.31	1.40	1.49	3.16	2.73	2.83	3.43	2.93	3.16
- อุดมศึกษา	1.96	1.90	2.11	1.85	1.56	1.78	2.15	1.71	1.80	2.94	3.15	3.28	3.17	3.44	3.63
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	335.7	282.5	319.0	232.8	335.8	239.2	192.7	230.6	284.2	704.3	442.2	510.0	651.1	469.3	N.A.
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)															
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	45.68	45.01	44.96	44.81	44.24	43.96	43.94	43.92	42.84	42.33	42.63	42.42	42.09	41.40	41.56
- มัธยมศึกษาตอนต้น	16.56	16.69	16.89	16.73	17.06	16.65	17.30	17.39	16.54	16.74	17.16	16.82	16.51	17.08	17.27
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	12.77	12.94	13.07	13.20	13.34	13.55	13.40	13.21	13.68	13.90	13.61	13.91	14.20	14.10	14.47
- อาชีวศึกษา	3.52	3.62	3.69	3.65	3.47	3.66	3.72	3.67	3.64	3.75	3.87	3.79	3.68	3.71	3.84
- วิชาชีพชั้นสูง	5.15	5.28	5.17	5.27	5.37	5.48	5.40	5.53	5.58	5.69	5.67	5.81	5.90	5.87	5.87
- อุดมศึกษา	16.32	16.46	16.23	16.34	16.52	16.70	16.24	16.27	17.72	17.59	17.06	17.26	17.63	17.84	16.98
หนี้สินครัวเรือน															
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	12.20	12.37	12.55	12.83	12.97	13.09	13.25	13.49	13.50	13.59	13.77	14.03	14.14	14.27	N.A.
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	5.2	5.7	5.8	6.0	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	4.0	4.0	4.7	5.0	N.A.
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	77.7	77.5	77.6	78.4	78.4	78.4	78.8	79.8	80.2	83.8	86.6	89.4	90.6	89.3	N.A.
หนี้ NPL (พันล้านบาท)	115.9	115.9	118.8	120.5	126.4	127.4	133.3	140.6	156.2	152.5	144.3	144.4	148.7	150.4	N.A.
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	2.78	2.72	2.73	2.67	2.75	2.74	2.81	2.90	3.23	3.12	2.91	2.84	2.92	2.92	N.A.
สุขภาพ															
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}															
- ปอดอักเสบ	74,881	58,699	90,160	59,861	73,429	51,189	63,635	68,302	77,549	29,430	35,389	54,035	45,417	27,980	41,215
- ใช้เลือดออก	6,830	24,029	35,564	20,499	16,150	31,978	54,989	28,040	9,183	18,159	36,187	8,601	2,392	2,657	2,535
- มือ เท้า และปาก	10,079	14,626	32,718	12,585	9,260	12,954	35,839	9,302	5,512	1,153	5,003	21,642	12,440	3,504	1,324
- ใช้หวัดใหญ่	40,995	25,698	73,042	43,628	133,975	61,464	108,786	92,138	99,365	4,957	8,293	10,987	5,687	2,242	998
- บิด	1,132	965	741	561	649	736	647	524	679	573	586	396	422	295	199
- หัด	630	632	1,186	3,108	2,068	1,585	1,533	1,428	746	146	194	126	104	59	21
- ฉีchnu	402	637	932	569	463	493	722	492	269	334	526	512	227	241	231
- ใช้สมองอักเสบ	182	231	200	132	258	207	211	218	275	190	266	177	244	144	110
- อหิวาตกโรค	0	2	2	1	6	4	1	1	0	1	2	2	0	1	0
- ใช้การหลังแอน	1	9	3	7	6	6	6	7	5	3	2	2	2	3	0
- พิษสุนัขบ้า	7	3	3	2	0	2	0	1	0	2	1	0	0	2	1
2. ความมั่นคงทางสังคม															
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน) ^{3/}															
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ	25.70	25.33	22.50	27.07	27.27	25.50	22.72	25.54	25.62	18.50	22.24	23.61	30.48	22.94	16.10
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	6.44	6.68	5.98	6.51	6.28	6.49	5.75	5.47	5.59	5.17	5.20	5.05	5.98	4.80	4.42
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	16.32	16.29	16.77	16.73	16.87	15.52	17.79	16.95	15.99	14.93	15.48	15.90	17.24	15.66	18.10
- สัดส่วนคดียาเสพติด	93.70	111.65	105.24	108.39	124.58	135.90	140.59	131.43	132.30	117.28	101.94	96.98	183.17	132.66	112.33
การคุ้มครองผู้บริโภค ^{4/}															
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	1,766	1,661	2,191	1,823	2,732	5,839	3,989	3,005	2,558	4,919	4,289	4,198	3,810	3,929	3,667
- กรณีสัญญา	660	795	1,072	664	1,170	1,050	1,018	779	528	776	1,019	865	983	1,090	1,031
- กรณีฉลาก	522	433	482	434	459	706	545	395	547	429	537	625	585	622	633
- กรณีโฆษณา	330	253	417	439	726	3,432	1,705	1,328	949	2,525	1,758	1,578	1,511	1,455	813
- กรณีกฎหมาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	254	180	220	286	377	651	721	503	534	1,189	975	1,130	731	762	1,190
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	11,082	14,879	13,684	12,859	11,759	11,579	13,127	11,531	15,258	13,737	13,278	8,912	10,749	8,578	10,005

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. คุณภาพของคน										
การมีงานทำ										
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{6/}	215,823	228,623	239,217	242,456	250,457	261,269	273,594	281,893	290,643	272,467
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.50	98.32	98.52	98.52	96.40
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	0.68	0.66	0.72	0.84	0.88	0.99	1.18	1.05	0.99	1.69
การทำงานต่ำระดับ (พันคน) ^{6/}	383	347	336	256	273	275	303	293	250	485
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)										
หนี้สินครัวเรือน										
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	7.48	8.87	9.89	10.55	11.15	11.58	12.10	12.83	13.49	14.03
- อัตราการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือน (ร้อยละ)	16.8	18.5	11.5	6.6	5.7	3.9	4.5	6.0	5.1	4.0
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP	66.2	71.8	76.6	79.7	81.2	79.4	78.1	78.4	79.8	89.4
หนี้เพื่ออุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL (พันล้านบาท)	47.0	56.6	71.1	82.7	94.9	105.3	110.4	120.5	140.6	144.4
- สัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวม	1.96	1.94	2.20	2.39	2.56	2.71	2.68	2.67	2.90	2.84
สุขภาพ^{8/}										
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	3,691	3,393	4,031	3,499
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)										
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	821	862	902	829	1,026	1,083	1,117	1,181	1,228	1,293
- หัวใจ	936	955	887	845	1,012	1,027	810	1,069	1,099	1,116
- เบาหวาน	849	868	1,081	1,033	1,233	1,293	1,345	1,439	1,529	1,542
- ความดันโลหิต	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	2,091	2,245	2,388	2,413
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	64	63	83	79	92	95	98	101	106	111
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	34	35	43	45	55	58	61	70	78	83
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	60	54	46	39	44	42	42	41	41	42
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	61	62	60	51	72	76	90	88	141	105
ประชากร										
อัตราส่วนภาระพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	49.22	49.30	49.50	49.81	50.21	50.71	51.31	52.02	52.83	53.77
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	7.87	9.85	6.24	6.84
การศึกษา										
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}										
- ประถมศึกษา	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	102.74	101.53	101.38	102.42	98.43
- มัธยมศึกษาตอนต้น	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	96.48	95.77	95.97	95.11
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	78.72	79.53	78.50	79.32
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	49.13	49.46	49.02	57.97
จำนวนการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9
จำนวนการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6	9.9
- ชาย	9.2	8.9	8.9	9.0	9.3	9.3	9.4	9.5	9.5	9.7
- หญิง	9.1	8.8	8.9	9.0	9.4	9.5	9.6	9.7	9.8	10.0
จำนวนการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	5.0	5.0	5.1	5.2	5.4
- ชาย	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7	5.7	5.8	6.0
- หญิง	4.2	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5	4.6	4.7	4.9
2. ความมั่นคงทางสังคม										
สถาบันครอบครัว										
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69	99.73	99.81	
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	-	-	-	-
หลักประกันทางสังคม										
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95	99.94	99.92	99.89
- ประกันสังคม	15.91	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.95	18.47	18.91	18.82
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7.77	7.69	7.80	7.62	7.37	7.21	7.48	7.63	7.74	7.79
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.28	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.84	72.16	71.39	71.37
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92	0.94	0.94	0.96
- สิทธิอื่นๆ	1.00	0.95	0.93	1.03	0.73	0.70	0.76	0.73	0.94	0.95
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05	0.06	0.08	0.11
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44	41.62	43.42	42.63
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)										
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	34.27	33.61	32.84	32.00	30.69	33.45	33.14	30.47	30.36	27.26
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{3/}	39.76	40.03	36.97	37.26	25.92	31.46	27.72	26.66	25.00	22.06
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{3/}	78.88	79.72	77.40	72.70	75.80	96.57	85.24	68.81	69.94	65.44
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{3/}	539.91	596.19	719.39	558.68	249.43	349.94	424.55	436.15	554.75	471.12
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{4/}	11.77	19.98	20.37	17.52	22.73	22.14	23.37	23.77	25.39	21.32

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี) ต่อ

องค์ประกอบหลัก	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}										
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870	7,441	15,565	15,964
- กรณีสัญญา	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707	3,191	4,017	3,188
- กรณีฉลาก	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026	1,871	2,105	2,138
- กรณีโฆษณา	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425	1,439	7,191	6,810
- กรณีกฎหมาย	5	38	624	69	6	37	-	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	117	15	76	131	566	1,097	712	940	2,252	3,828
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311	52,504	47,996	51,185
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน										
พฤติกรรมในการบริโภค										
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	88.07	88.30	88.07	87.90	87.20	87.10	86.97	86.60	86.50	87.00
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	12.90	13.03	13.40	13.50	13.00
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	31.53	-	32.22	32.29	34.00	-	28.40	-	-	-
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	21.36	-	19.94	20.72	19.90	-	19.10	-	-	-
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน										
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	-	-	-	3.19	-	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	-	1.11	-	-	-	-	-
- การดูโทรทัศน์	-	-	-	-	3.00	-	-	-	-	-
- การดูวิดีโอ	-	-	-	-	2.07	-	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	-	1.64	-	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	-	-	2.03	-	-	-	-	-
- การฟังสื่อดังอื่นๆ	-	-	-	-	1.26	-	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80	33.40	36.00	42.42	49.69
4. สิ่งแวดล้อม										
สารอันตราย										
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ^{23/}	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
ขยะ										
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.37	27.93	28.71	25.37
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88	4.85	4.96	4.48
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	3.73	3.88	3.93	3.85	3.14
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	3.51	2.63	1.89	2.04	1.99
มลพิษทางอากาศ										
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มคก./ลบ.ม.	38.10	38.20	41.00	41.30	38.20	38.38	35.43	46.29	43.14	50.80

ที่มา: 1/ 7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
2/ สำนักะบาดาวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
3/ ข้อมูลสถิติอาชญากรรม อาชญากรรม อุบัติเหตุจากรถ จากระบบสารสนเทศฐานันตราย (CRIMES) สำนักยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583 ประมวลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อมูลเพื่อ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี 2558- 2562 เป็นร้อยละของเด็กที่กระทำผิดซ้ำจากการติดตามในรอบ 1 ปี ต่อจำนวนการปล่อยตัวทั้งหมด
5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)
6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หมายเหตุ ตั้งแต่ปี 2556 ข้อมูลการมีงานทำมีการปรับค่าถ่วงน้ำหนักโดยใช้ชุดข้อมูลค่าคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583
7/ สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2550 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค
8/ รายงานการศึกษาข้อสมมติเพื่อใช้ในการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2562ข) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
9/ ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยกองพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.
11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
15/ มีการจัดทำข้อมูลปี 2559 เป็นปีสุดท้าย สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
18/ ระบบบูรณาการข้อมูลการตายจากอุบัติเหตุทางถนน https://public.tableau.com/profile/datacenter#/?vizhome/RTDDC1_ServerWorkshopEP1/DB_ และประชากรกลางปี กระทรวงสาธารณสุข
19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
20/ การสำรวจพฤติกรรมทางสุขภาพและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554, 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี
21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี
22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. (2562). กรมศุลกากรร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เชื่อมโยงโมบายแอปพลิเคชัน คินฟาซิงก์ท่องเที่ยวได้แม่นยำและรวดเร็ว. เข้าถึงได้จาก http://www.customs.go.th/data_files/a3fb4a62378921d0709dfae2f0505614.pdf
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2564. ระบบรายงานการประเมินสุขภาพจิตคนไทย. _____ . 2564. รายงานจำนวนการฆ่าตัวตายของประเทศไทย.
- กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2564. รายงานสถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- กิตติ ประเสริฐสุข. 2557. รายงานฉบับสมบูรณ์ : นโยบาย Soft Power ต่ออาเซียนของญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ : นโยบายบทเรียนสำหรับประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:131242>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2564. ข่าวฉบับที่ 63/2564 เรื่อง “ผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ ไตรมาส 2 ปี 2564”. _____ . 2564. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน. _____ . 2564. ยอดคงค้างเงินรับฝากแยกตามขนาดและอายุของเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ เดือนธันวาคม ปี 2562- สิงหาคม ปี 2564. _____ . 2564. สถิติสถาบันการเงิน.
- บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร). 2564. จำนวนผู้มีสินเชื่อส่วนบุคคลคิดค้างที่ผิดนัดชำระหนี้เกิน 90 วัน หรือเป็น NPLs จำแนกรายอายุ. _____ . 2564. มูลค่ายอดสินเชื่อส่วนบุคคลสินเชื่อใหม่ ประเภทสินเชื่อที่อยู่อาศัย จำแนกตามวงเงินสินเชื่อ.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2564. กฎกระทรวง กำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 17) . เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/A/065/T_0001.PDF. (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564).
- _____. 2564. ประกาศคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ เรื่องการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการทวงถามหนี้. เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/188/T_0028.PDF. (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564).
- รุ่งเกียรติ รัตนบานชื่น (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์). 2564. บทความเรื่อง “ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลกับความพร้อมของครัวเรือนไทยผ่านการศึกษา Digital literacy” เข้าถึงได้จาก <https://www.pier.or.th/abridged/2021/04> (สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2564).
- ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2564. สถิติจราจรทางบก กรกฎาคม-กันยายน 2564. _____ . 2564. สถิติคดีอาญา กรกฎาคม-กันยายน 2564.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์. 2564. บทความเรื่อง “สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยทั่วประเทศ ไตรมาสที่ 2 ปี 2564 และครึ่งแรกของปี 2564”.
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. 2564. รายงานเรื่องร้องเรียน ปี 2563. เข้าถึงได้จาก https://www.1213.or.th/Market%20conduct/stats/ComplaintReport_63.pdf. (สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564).
- ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจทีทีบี (ttb analytics). 2564. บทวิเคราะห์เรื่อง “เจาะลึกการปรับตัวธุรกิจไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 และการฟื้นตัวระยะปานกลางแบบ K-Shape”. เข้าถึงได้จาก https://media.ttbbank.com/1/analytics_business_and_industry/9-highlight-desktop-th.pdf
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2556. สุขภาพคนไทย 2556 : ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจเพิ่มพลังพลเมือง. เข้าถึงได้จาก https://www.thaihealthreport.com/th/Highlights_ten_detil.php?id=4&y=2556&bm=12
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. 2559. แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 . เข้าถึงได้จาก https://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระทรวงยุติธรรม. 2563. วารสารวิชาการ กสทช. ประจำปี 2563. เข้าถึงได้จาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/view/183561/168269
- _____. 2564. สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 กันยายน 2564
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2564. “ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักรายการรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564”. รายงานเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2564.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. 2564. แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580). เข้าถึงได้จาก http://www.onwr.go.th/?page_id=4174
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.). (2564). BLOCKCHAIN for GOVERNMENT SERVICES การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนสำหรับภาครัฐ เวอร์ชัน 2.0. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ท.: ม.ป.ท.).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2564. การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564. _____ . 2564. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร ปี 2562-2563 และไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม - กันยายน 2564. _____ . 2564. ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2531-2564.
- สำนักงานประกันสังคม. 2564. จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33) ปี 2561-2564. _____ . 2564. จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40) ปี 2561-2564. _____ . 2564. จำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ปี 2561-2564.
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ . 2564. สถานการณ์น้ำ ปี 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.gistda.or.th/main/th/node/4732>. (สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2564).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และบุหรื. _____ . 2564. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2563. _____ . 2564. รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สี่ ทั้งปี 2563 และแนวโน้มปี 2564.
- Berryhill, J., T. Bourgerie and A. Hanson (2018), “Blockchains Unchained: Blockchain Technology and its Use in the Public Sector”, OECD Working Papers on Public Governance, No. 28, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/3c32c429-en>
- Business Today. (2563). สรรพการเปิด Blockchain คินฟาซิงก์ท่องเที่ยวต่างชาติ. เข้าถึงได้จาก <https://www.bustoday.co/bt-news/17/01/2020/20734/>
- CEOWORLD Magazine. 2564. World’s Best Countries For Cultural Heritage Influence, 2021. เข้าถึงได้จาก <https://ceoworld.biz/2021/01/31/best-countries-for-cultural-heritage-influence-2021/>
- Mission To The Moon. 2564. ทำไมไทยยังเผชิญวิกฤตน้ำท่วม? ถอดบทเรียนการรับมือปัญหาน้ำท่วมจากต่างประเทศ. เข้าถึงได้จาก <https://missiontothemoon.co/thailandnews-thailand-flood/>
- Oxford Policy Management และ United Nation. 2563. รายงานเรื่อง “Social Impact Assessment of COVID-19 in Thailand”. เข้าถึงได้จาก <https://www.unicef.org/thailand/media/5071/file/SocialImpactAssessmentofCOVID-19inThailand.pdf>
- Statista Research Department. 2564. South Korea's tourism industry - statistics & facts. เข้าถึงได้จาก https://www.statista.com/topics/4810/travel-and-tourism-industry-in-south-korea/#topicHeader__wrapper. (สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564).
- _____. 2564. South Korea's creative content industry - Statistics & Facts. เข้าถึงได้จาก https://www.statista.com/topics/6878/creative-content-industry-in-south-korea/#topicHeader__wrapper. (สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564).

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ผู้ประสานงาน / Contact persons

หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่

E-mails : Pairat@nesdc.go.th

โทร. 0-2280-4085 ต่อ 3617

<https://www.nesdc.go.th/main.php?>

การเผยแพร่ที่จะมาถึง

พฤศจิกายน 2564

- รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2564

ธันวาคม 2564

มกราคม 2565

กุมภาพันธ์ 2565

- รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวม ปี 2564

มีนาคม 2565

เมษายน 2565

พฤษภาคม 2565

มิถุนายน 2565

- รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2565

กรกฎาคม 2565

สิงหาคม 2565

กันยายน 2565

ตุลาคม 2565

- รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2565

- รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2564
- ดัชนีความก้าวหน้าของคน ประจำปี 2565